№189 (2002)

Пятніца , 8 кастрычніка 2004 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г. на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень
Выдавец: УП «Народная воля»
Кошт свабодны.

На простор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Народная Воля

E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — +11...+13, сонечна, уначы — +7...+9, дождж; у Брэсце ўдзень — +12...+14, уначы — +8...+10, на працягу сутак — дождж; у Гродне ўдзень — +12...+14, без ападкаў, уначы — +6...+8, дождж; у Віцебску ўдзень — +10...+12, сонечна, уначы — +6...+8, дождж; у Гомелі ўдзень — +11...+13, без ападкаў, уначы — +10...+12, дождж; у Магілёве ўдзень — +12...+14, сонечна, уначы — +7...+9, дождж.

www.meteo.by

ПУЛЬС

Мінгарвыканкам дазволіў дэпутату С.Скрабцу правесці 10 кастрычніка мітынг у парку Дружбы народаў

Мінгарвыканкам дазволіў дэпутату Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі з групы "Рэспубліка" Сяргею Скрабцу правесці 10 кастрычніка з 14.00 да 19.00 мітынг у парку Дружбы народаў — у раёне плошчы Бангалор.

Як паведаміў БелаПАН С.Скрабец, у сваёй заяве ён узгадаў, што на мітынгу будуць абмяркоўвацца "праблемы палітычнага і сацыяльна-эканамічнага становішча Рэспублікі Беларусь".

Юрый ПАЦЁМКІН.

Ультыматум — апошні аргумент

Пасля ультыматуму работнікаў Брэсцкай фабрыкі сувеніраў — не браць удзелу ў рэферэндуме і выбарах у парламент, які яны прад'явілі кіраўніцтву прадпрыемства на мінулым тыдні, ім былі выплачаны даплаты за выслугу гадоў, сумяшчэнне пасад, за складанасць і напружанасць працы.

З ліпеня рабочым і ІТР гэтыя даплаты былі адменены

Сярэдняя зарплата на фабрыцы без уліку падаткаў складае 165 тысяч рублёў. Але, напрыклад, у жніўні інкрустатар з 27-гадовым стажам атрымаў на рукі 92 тысячы рублёў, токар — 53 тысячы. Гэта вылілася ў масавую незадаволенасць. Пасля перамоў калектыву са спецыяльнай камісіяй, у складзе якой былі прадстаўнікі Кіраўніцтва справамі прэзідэнта і інспекцыі па працы, работнікі Брэсцкай фабрыкі сувеніраў атрымалі даплаты за ліпень. Пытанне аб аналагічных выплатах за наступныя месяцы пакуль адкрыта.

Ларыса ШЫГАНАВА.

75—77 працэнтаў тэлеэфіру займае Лукашэнка

Сюжэты і праграмы, звязаныя з прэзідэнтам, займаюць 75—77 працэнтаў тэлеэфіру, прысвечанага выбарам і рэферэндуму. Пра гэта гаворыцца ў другім прамежкавым дакладзе па назіранні за ходам перадвыбарнай кампаніі ў Беларусі, які прадставіла місія Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека (БДІПЧ) АБСЕ.

Марына РАХЛЕЙ.

Людміле Гразновай — папярэджанне

Акруговая камісія 110-й Партызанскай выбарчай акругі Мінска вынесла папярэджанне намесніку старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП), кандыдату ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Людміле Гразновай.

У інтэрв'ю БелаПАН Л.Гразнова расказала, што папярэджанне ёй вынесена за "абразу, паклёп і распальванне сацыяльнай варожасці". Членам акруговай камісіі, у прыватнасці, не спадабаўся змест улётак Л.Гразновай. У сваім звароце да маладых людзей кандыдат у дэпутаты заклікала іх не ўдзельнічаць у датэрміновым галасаванні па выбарах і рэспубліканскім рэфэрэндуме, бо іх выбарчыя бюлетэні могуць быць падменены. Гэтае выказванне, паводле слоў Л.Гразновай, камісія ўспрыняла як недавер да ўласнай працы. Акрамя таго, камісія палічыла, што ва ўлётцы ўтрымліваецца заклік галасаваць супраць пытання, вынесенага на рэспубліканскі рэферэндум прэзідэнтам. "Я лічу гэта абсалютна незаконным. Заканадаўствам дазволена агітаваць як "за", так і "супраць" рэферэндуму", — заявіла Л.Гразнова.

Паводле слоў палітыка, папярэджанне яна абскардзіць у Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў. Найбліжэйшае пасяджэнне Цэнтрвыбаркама адбудзецца 8 кастрычніка.

Цэнтрвыбаркам супраць пашырэння правоў назіральнікаў за выбарамі і рэспубліканскім рэферэндумам

Цэнтральная камісія Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў адхіліла праект пастановы, які прапанаваў прадстаўнік ад Аб'яднанай грамадзянскай партыі **Міхаіл ПЛІСКО**.

Эксперт, у прыватнасці, прапанаваў даць назіральнікам права азнаямлення са спісамі выбаршчыкаў. Аднак члены Цэнтрвыбаркама з правам голасу палічылі, што не могуць гэтага зрабіць, бо правы назіральнікаў выразна прапісаны ў 13-м артыкуле Выбарчага кодэкса. Паводле слоў члена ЦВК **Надзеі КІСЯЛЁВАЙ,** Цэнтрвыбаркам не мае права прадастаўляць назіральнікам дадатковыя правы, не прадугледжаныя выбарчым заканадаўствам. Назіральнікам жа яна параіла даведвацца аб колькасці выбаршчыкаў, якія прыйшлі на выбары, з копій выніковых пратаколаў, якія павінны вывешвацца на ўчастках для галасавання.

Член ЦВК з правам дарадчага голасу ад Партыі БНФ **Алесь БЯЛЯЦКІ** зазначыў, што адмова камісій прадастаўляць назіральнікам спісы для галасавання не адказвае прадэклараванаму ў кодэксе прынцыпу адкрытасці выбарчага працэсу. На гэта старшыня Цэнтрвыбаркама **Лідзія ЯРМОШЫНА** запярэчыла, што кожны грамадзянін мае права пераканацца, ці ёсць ён у спісе для галасавання, а даведацца, ці ёсць у спісе сусед, ужо не мае права. Гэтая норма, на думку Л.Ярмошынай, цалкам адпавядае патрабаванням выбарчага заканадаўства.

Юрый ПАЦЁМКІН.

ТЭМА ДНЯ

Вырашальны выбар

Аляксей ЯНУКЕВІЧ, намеснік старшыні Партыі БНФ

Не дазваляйце нікому казаць вам, што гэтыя выбары і рэферэндум не маюць значэння. Не дазваляйце нікому казаць, што ваш голас нічога не вырашыць. Не дазваляйце нікому казаць, што ўсе палітыкі аднолькавыя.

17 кастрычніка мы будзем вырашаць, ці жадаем мы жыць у свабоднай і незалежнай Беларусі.

17 кастрычніка мы будзем вырашаць, ці жадаем мы лепшага жыцця.

17 кастрычніка мы будзем вырашаць, колькі яшчэ мы гатовы трываць.

Часам можна пачуць меркаванні, што на выбары і рэферэндум ісці не трэба, бо, маўляў, "усё роўна падмануць". Такая пазіцыя памылковая і нават шкодная. Па-першае, не прыходзячы на выбарчы ўчастак, вы не ўскладняеце, а спрошчваеце фальсіфікацыю: выкрасліць ваша прозвішча са спісу выбаршчыкаў значна прасцей, чым праводзіць маніпуляцыі з вашым бюлетэнем. Няма выбаршчыка, няма бюлетэня — няма праблемы (магчыма, камісіі проста агучаць патрэбныя лічбы, а самі бюлетэні нават не будуць лічыць, але ў гэтым выпадку іх тым больш не будзе турбаваць, прагаласавалі вы ці не).

Па-другое, ваш голас супраць змен Канстытуцыі, ваша "НЕ" Лукашэнку на рэферэндуме — значна больш важны грамадскі ўчынак, чым сядзенне ў хаце ў дзень выбараў. Шмат для каго такі ўчынак стане першым крокам па-за межы страху, апатыі і безнадзейнасці, першым крокам да лепшага жыцця.

Па-трэцяе, чым больш людзей 17 кастрычніка прыйдзе і скажа Лукашэнку "НЕ", чым больш людзей прагаласуе за дэмакратычных кандыдатаў, тым больш відавочным будзе падман, калі камісіі на яго пойдуць, тым большымі будуць абурэнне і незадаволенасць людзей, тым большая колькасць сяброў камісій убачыць, наколькі нізкая падтрымка цяперашняга рэжыму ў беларускім грамадстве. І тым большым будзе для Лукашэнкі кошт перамогі. Трэба зрабіць так, каб "перамога" на рэферэндуме стала для Лукашэнкі піравай перамогай.

Добра ўсведамляючы, што выбары і рэферэндум не будуць ні свабоднымі, ні справядлівымі, мы працуем сёння з максімальнай аддачай, працуем на перамогу. Нам цяжка разлічваць на большасць у наступным парламенце, але мы перакананы — перамога ў кожнай асобнай акрузе магчымая. Сістэма фальсіфікацый можа даць збой (і такія збоі ўжо адбываюцца: кандыдатаў ад Партыі БНФ і іншых дэмакратычных сіл то жорстка "рубяць" на рэгістрацыі, то аднаўляюць; выступы ў афіцыйных сродках масавай інфармацыі то спрабуюць адцэнзураваць, то прапускаюць у поўным аб'ёме; пікеты то забараняюць, то дазваляюць). Розныя — ад міжнародных да проста чалавечых — фактары могуць скласціся так, што кандыдат ад Партыі БНФ пераадолее ўсе перашкоды ўладаў і стане дэпутатам. Будзе недаравальна, калі мы сёння складзём рукі і не будзем нічога рабіць ці рабіць фармальна, а пасля зразумеем, што шанц быў, але мы ім не скарысталіся, бо не верылі і не спадзяваліся на такія абставіны. Таму давайце клапаціцца аб тым, каб мы рабілі тое, што мусім, рабілі ўсё, што мы здольныя зрабіць.

Выбар каштоўнасцяў

Выбары 17 кастрычніка — гэта перадусім выбар каштоўнасцяў. Нашы каштоўнасці, каштоўнасці Партыі БНФ — свабода і адказнасць, вольны рынак і прыватная ініцыятыва, моцная незалежная Беларусь — адпавядаюць жаданням і патрэбам большасці беларусаў. Нашы каштоўнасці і перакананні важныя сёння, як ніколі. Яны — не проста словы, што трапляюць у палітычныя прамовы падчас выбарчых кампаній. Гэтыя каштоўнасці рэалізуюцца ў нашых справах.

Дзяржаўныя газеты, тэлебачанне і радыё з раніцы да вечара распавядаюць людзям казкі пра росквіт краіны, пра свабодных беларусаў і адказную ўладу.

Пра якую моцную і квітнеючую Беларусь можа казаць цяперашняя ўлада, калі большасць сем'яў ледзьве могуць пракарміць адно дзіця, калі пенсіянеры жывуць на мяжы жабрацтва, калі настаўнікі працуюць па 30 ці болей гадзін у тыдзень, каб неяк звесці канцы з канцамі, а сістэма аховы здароўя не можа забяспечыць патрэбаў грамадства?

Пра якую сапраўдную незалежнасць можна казаць сёння, калі міжнародныя кантакты нашай дзяржавы вельмі абмежаваныя, калі краіна прывязаная фактычна да аднаго пастаўшчыка паліва і да аднаго рынку збыту, калі закрываюцца беларускія школы і нішчыцца беларуская мова, а нацыянальная сімволіка па-за законам?

Пра якую свабоду можа весціся гаворка, калі сваю незадаволенасць уладамі можна выказаць толькі шэптам на ўласнай кухні, інакш рызыкуеш атрымаць штраф памерам у гадавы заробак ці трапіць на нары, калі сродкі масавай інфармацыі — пад татальным кантролем дзяржавы і сталі сродкамі масавай прапаганды, калі актывісты Партыі БНФ ды іншых дэмакратычных партый страчваюць працу за ўдзел у выбарах, а ўсіх працоўных прымусова пераводзяць на кантракты?

Хіба можна назваць праявай адказнасці, калі адмяняюцца льготы інвалідам, калі шматдзетныя сем'і не атрымліваюць належнай дапамогі ад дзяржавы, калі пенсіянеры большую частку сваіх грошай павінны аддаваць за кватэру?

Як можна гаварыць пра спрыянне малому і сярэдняму бізнесу, калі распачаць сваю справу сёння вельмі складана і дорага, калі падаткі, кошт ліцэнзій і арэнднай платы вельмі высокія, калі няма належных гарантый прыватнай уласнасці?

Колькі яшчэ мы гатовы трываць?

Улады кажуць сёння: дайце нам яшчэ час, дайце нам яшчэ адзін шанц выканаць свае абяцанні. Але яны не заслугоўваюць яшчэ аднаго шанца. Беларусь вартая іншага ўрада. Урада, які будзе працаваць для людзей.

Чаму менавіта Партыя БНФ?

Я сцвярджаю сёння, што менавіта дэпутат ад Партыі БНФ будзе найлепшым чынам прадстаўляць вашы інтарэсы ў парламенце. Чаму?

Па-першае, Партыя БНФ — гэта партыя каштоўнасцяў. У нашых шэрагах няма і ніколі не было кар'ерыстаў, якія прагнуць улады дзеля ўлады. Кожны з нашых кандыдатаў ужо шмат гадоў самаахвярна працуе ў партыі, і гэта лепшая гарантыя таго, што ён не здрадзіць вам, не здрадзіць вашым каштоўнасцям.

Па-другое, Партыя БНФ — гэта партыя спраў. Нашы актывісты, нават не маючы ўлады, дапамагаюць сёння людзям па ўсёй краіне вырашаць канкрэтныя мясцовыя праблемы.

Па-трэцяе, Партыя БНФ — гэта партыя прафесіяналаў. Мы маем сёння распрацаваныя нашымі спецыялістамі рэалістычныя і выканальныя праграмы развіцця краіны: уздым эканомікі, забеспячэнне парадку і нацыянальнай бяспекі, дзяржаўнае будаўніцтва, рэформа сістэмы адукацыі, арганізацыя эфектыўнага міжнароднага партнёрства з нашымі суседзямі і краінамі Захаду, прыцягненне ў краіну інвестыцый.

Партыя БНФ заўсёды гаворыць людзям праўду, паслядоўна бароніць беларускія інтарэсы. Партыя БНФ гатова кіраваць краінай на карысць усім грамадзянам Беларусі.

Калі вы верыце ў свабоду;

калі вы верыце ў адказную ўладу;

калі вы верыце ў ініцыятыву людзей і вольны рынак;

калі вы верыце ў наш народ;

калі вы сумленна працуеце і імкнецеся забяспечыць дабрабыт сваёй сям'і;

калі вы верыце ў моцную незалежную Беларусь,

пойдзем з намі, і мы вернем вам вашу краіну!

Венецыянская камісія Савета Еўропы разгледзіць правамернасць правядзення рэферэндуму ў Беларусі

Венецыянская камісія Савета Еўропы разгледзіць правамернасць правядзення рэферэндуму ў Беларусі на чарговай сесіі 8-9 кастрычніка, паведамляе прэс-служба Савета Еўропы.

На аснове прапановы старшыні Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы Пітэра Шыдэра, Венецыянская камісія, куды ўваходзяць эксперты ў галіне міжнароднага права, разгледзіць пытанне аб адпаведнасці міжнародным прававым нормам рэферэндуму, які павінен прайсці ў Беларусі 17 кастрычніка сумесна з выбарамі ў парламент.

Як раней паведамляў БелаПАН, 4 кастрычніка на чарговай сесіі ПАСЕ П.Шыдэр выказаў заклапочанасць ходам перадвыбарнай кампаніі ў Беларусі. Ён заклікаў беларускія ўлады "зрабіць усё магчымае для правядзення свабодных і сумленных выбараў".

Марына РАХЛЕЙ.

Бюлетэні для галасавання на рэферэндуме будуць захоўвацца ўсяго толькі паўгода пасля галасавання

Цэнтральная камісія Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў зацвердзіла парадак захоўвання дакументацыі па рэспубліканскім рэферэндуме, што прызначаны на 17 кастрычніка.

Як паведаміла, прадстаўляючы праект, член Цэнтрвыбаркама **Надзея КІСЯЛЁВА,** пастановай прадугледжана, што пратаколы пасяджэнняў Цэнтральнай камісіі і дакументы да іх падлягаюць захоўванню ў ЦВК на працягу 15 гадоў, а пасля перадаюцца на захоўванне ў Нацыянальны архіў Беларусі.

Пратаколы пасяджэнняў і дакументы да іх абласных і Мінскай гарадской камісій па рэферэндуме павінны захоўвацца ў адпаведных абласных выканкамах і Мінгарвыканкаме на працягу 10 гадоў, а затым перадаюцца на захоўванне ў адпаведныя дзяржаўныя архівы.

Пратаколы пасяджэнняў раённых камісій па рэферэндуме будуць захоўвацца ў мясцовых адміністрацыях на працягу 5 гадоў, участковых камісій — на працягу 4 гадоў, а затым будуць знішчацца.

Самым хуткацечным будзе лёс бюлетэняў для галасавання на рэферэндуме. Яны будуць захоўвацца ўсяго паўгода пасля дня галасавання, а затым будуць знішчаныя.

Юрый ПАЦЁМКІН.

НЕЛЬЗЯ МОЛЧАТЬ

Сюжет для Альфреда Хичкока

Председателю Центральной избирательной комиссии Беларуси по выборам и проведению республиканских референдумов Л.М. Ермошиной

Копия: редакции газеты "Народная воля"

Уважаемая Лидия Михайловна!

Отвечая на вопросы журналистов "Народной воли" (газета от 20 июля 2004 года), Вы сказали, что Вам ничего не известно о "принудительном загоне" студентов на досрочное голосование, как это было во время всех предыдущих выборов. Думаю, Вы говорили искренне, потому что студенты подвергались не буквально "принудительному загону", а изощренной психологической обработке. Вроде той, о которой можно узнать из фильмов Альфреда Хичкока, — страшнее опасности бывает ее ожидание.

Полагаю, для повышения Вашей квалификации не лишним будет узнать, что в эти дни в Белорусском национальном техническом университете (БНТУ) проходит активная работа по организации досрочного голосования иногородних студентов. Согласно составленным в деканатах спискам, им предписано в определенное время с 12 по 15 октября явиться на избирательные участки. Управляют этим процессом представители ректората, один из которых посетовал, что ничего, мол, не поделаешь, ведь он и его коллеги подневольные люди.

А студенты запуганы. Они спрашивают, как с ними поступят, если они будут руководствоваться положениями Конституции и законов Республики Беларусь, а не "мудрыми" советами униженных властью университетских и факультетских руководителей. Актуальная для современной Беларуси дилемма, не правда ли? И рядовые преподаватели не забыты. Им тоже следует поучаствовать в упрочении "административного ресурса". Из времен советского застоя вернулись такие рекомендации — "Повысить личную ответственность преподавателей за проведение голосования среди студентов такого-то факультета". Значит, и местные студенты не забыты. Словом, всех принуждают к проявлению доброй воли. Если это делает не возглавляемая Вами Комиссия, то какая организация или группа людей? Это первый вопрос.

А вот и другой, вполне естественный вопрос. Как происходящее в БНТУ согласуется со следующими положениями Конституции Республики Беларусь — "Выборы являются свободными: избиратель лично решает, участвовать ли ему в выборах и за кого голосовать", "Проведение выборов обеспечивают избирательные комиссии..." и "Референдумы проводятся путем всеобщего, свободного, равного и тайного голосования"?

Надеюсь, Вы дадите исчерпывающие разъяснения по существу данного обращения и ответите на заданные в нем вопросы.

Дмитрий Дорианович ЖУКОВ,
доцент Белорусского национального технического университета.

ГРОМКОЕ ДЕЛО

Когда будет суд над Рыбаковым?

На этот вопрос по-прежнему не отвечают в Верховном суде Республики Беларусь

Как уже неоднократно сообщала "Народная воля", известно, что дело бывшего председателя Национальной государственной телерадиокомпании **Егора Рыбакова** уже передали конкретному судье. Однако назвать его фамилию в Верховном суде категорически отказываются. Как и дату, когда начнется судебное разбирательство.

*"По распоряжению "сверху" нам настоятельно рекомендовано пока не сообщать **никакой** информации по делу Рыбакова в прессу"*, — сказал один ответственный работник Верховного суда, пожелавший остаться неизвестным. Он также не исключил, что судебный процесс над Рыбаковым может быть закрытым.

Напомню, что Егор Рыбаков был освобожден от должности председателя НГТРК 13 февраля 2004 года. Ему предъявлено официальное обвинение в получении взяток в крупном размере. Пресс-служба президента со ссылкой на генерального прокурора Беларуси **Виктора Шеймана** сообщила, что ***"прокуратурой по делу изъято денежных средств на сумму свыше 500 тысяч долларов"*** (хотя, говорят, сегодня речь идет о гораздо большей цифре).

С февраля 2004 года бывший высокопоставленный чиновник содержится в СИЗО КГБ. Пока ему "светит" от 7 до 15 лет.

Откровенно говоря, позиция Верховного суда в отношении Е.Рыбакова не совсем понятна. Как известно, у нас судопроизводство гласное. А гласность, как справедливо отмечают юристы, означает не только возможность людей присутствовать на открытых судебных заседаниях, но и возможность получать информацию о том, какие дела находятся в производстве суда и кто эти дела ведет. И почему именно из дела Рыбакова делают такую тайну? Когда, например, речь шла о судебных слушаниях по делам экс-гендиректора Минского тракторного завода **Михаила Леонова** или экс-руководителя Белорусской железной дороги **Виктора Рахманько** — подобных вопросов вообще не возникало.

Государственные средства массовой информации тоже молчат о деле Рыбакова. Ничего не сообщают и о судьбе экс-управляющей делами президента **Галины Журавковой** — в недалеком прошлом, между прочим, очень влиятельной чиновницы, перед которой расшаркивались даже генералы. Когда над ней состоится суд? И состоится ли вообще?..

А может, и Рыбаков, и Журавкова уже давно "помилованы" тем, кого отдельные "губернаторы" считают *"даже выше Бога"*?

Даша ПАВЛОВСКАЯ.
Коллаж Александра СИЛИЧА.

КЛІНІКА

Мёртвыя душы

Мікалай Васільевіч Гогаль перавярнуўся бы ў труне, калі б даведаўся, што бясцэнны "прадпрымальніцкі" вопыт яго героя Паўла Чычыкава з "Мёртвых душаў", які бессаромна папаўняў свой капітал за кошт памерлых сялян, будзе запатрабаваны на пачатку XXI стагоддзя ў еўрапейскай Беларусі. Падобна на тое, што ўжо не грашовы, як у часы Гогаля, а палітычны капітал зарабляюць сёння дзяржаўныя структуры, якія заняты падрыхтоўкай да рэспубліканскага рэферэндуму і выбараў у Палату прадстаўнікоў, у прыватнасці, Цэнтральная выбарчая камісія (ЦВК) і яе рэгіянальныя структуры.

Наша газета ўжо паведамляла пра запрашэнне апературу ГРТ Зміцеру Завадскаму прыйсці на выбарчы ўчастак, якое днямі атрымалі яго сваякі. Нагадаем, што журналіст Зміцер Завадскі бясследна знік 7 ліпеня 2000 года ў раёне Нацыянальнага аэрапорта "Мінск", а летась у судовым парадку наогул быў прызнаны памерлым. Супрацоўнікі акруговай выбарчай камісіі могуць толькі сабе ўявіць той шок, якому яны падверглі сваякоў зніклага журналіста, у чарговы раз нагадваючы ім пра вялікае гора.

Акты цынізму з боку выбарчых камісій працягнуліся і далей: стала вядома, што і на адрас былога старшыні Цэнтрвыбаркама Віктара Ганчара, які разам з бізнесменам Анатолем Красоўскім быў скрадзены 16 верасня 1999 года, таксама прыйшло запрашэнне наведаць выбарчы ўчастак і прыняць удзел у выбарах і рэферэндуме.

"За пяць гадоў, што прайшлі з моманту знікнення майго мужа, я ўжо звыклася атрымоўваць разнастайныя паперкі на яго імя, — паведаміла ў інтэрв'ю "Народнай волі" жонка Віктара **Зінаіда Ганчар.** — *Мяне здзіўляе: альбо людзі абсалютна нічым не цікавяцца, альбо робяць усё гэта мэтанакіравана. І ў гэтым годзе, і ў мінулыя гады я атрымлівала запрашэнні на імя Віктара прыйсці на выбары. Як на гэта рэагаваць? Усё гэта выклікае ў мяне толькі горыч. Я лічу, што гэта сведчыць і пра тое, што ў прынцыпе ніхто спісамі выбаршчыкаў не цікавіцца. Не цікавіцца па той простай прычыне, што наверсе ўсё ўжо даўно вырашана... Мёртвымі душамі на ўчастках ніхто ніколі раней не займаўся..."*

У жыллёва-эксплуатацыйнай службе, — лічыць З Ганчар, — не могуць не ведаць, што Віктар Ганчар лічыцца без вестак зніклым. Пра гэта яна не раз інфармавала ЖКГ, апошні раз - на пачатку года, калі чыноўнікі спрабавалі выклікаць Віктара Ганчара ў суд быццам за няўплату жылля. І менавіта жыллёва-камунальныя службы, як лічаць спецыялісты, пастаўляюць у выбарчыя камісіі звесткі, на падставе якіх складаюцца спісы выбаршчыкаў...

Цікавы і, адначасова, не сумяшчыяльны са здаровым сэнсам выпадак на гэтую ж тэму, як паведаміла адна з нашых сталых чытачак, адбыўся днямі ў Мінску. Суседцы нашай чытачкі патэлефанавалі з акруговай выбарчай камісіі і запрасілі прыйсці на выбарчы ўчастак і прагаласаваць "за Беларусь". Запрасілі не адну, а разам з маці Баярынай Аляксандрай Іванаўнай, якая ... памерла яшчэ дзевяць гадоў таму. Можаце сабе ўявіць стан беднай жанчыны, якую ледзь не давялі да сардэчнага прыступу? Наша чытачка вырашыла заступіцца за пакрыўджаную суседку, і таму патэлефанавала сакратару Цэнтральнай выбарчай камісіі **Мікалаю Лазавіку**. Мікалай Іванавіч аказаўся асобай амаль віртуальнай: спачатку ў тэлефоннай трубцы апарата, нумар якога надрукаваны ў даведніках чулася, "што вы не туды трапілі", а потым па гэтым нумары наогул ніхто не здымаў трубку, альбо ўключаўся факс.

Тады настойлівая жанчына праз свае асабістыя інфармацыйныя каналы высветліла мабільны тэлефонны нумар сакратара ЦВК і патэлефанавала яму зноў. Размова атрымалася прыкладна такой:

— Мікалай Іванавіч, вас турбуюць з таго свету. Я, Аляксандра Іванаўна Баярына, памерла дзевяць гадоў таму. І вось зараз мяне непакояць і запрашаюць на выбарчы ўчастак...

— (Паўза на тым канцы трубкі). Адкуль вы ведаеце мой мабільны нумар?

— Як гэта адкуль? З таго свету!

Тэлефонная трубка Чычыкава... прабачце, Лазавіка, недвухсэнсоўна адказала кароткімі гудкамі....

Гандаль мёртвымі душамі працягваецца? Да рэферэндуму засталося 8 дзён.

Алесь СІЛІЧ.

ПУЛЬС

Пацяплела! Але не для ўсіх

6 кастрычніка ўключана ацяпленне ў дзіцячых дашкольных установах і школах Мінска. Цяпло паступіла таксама ў лячэбна-прафілактычныя ўстановы, дзіцячыя дамы і дамы дзіцяці, спальныя карпусы школ-інтэрнатаў, дамы састарэлых, інтэрнаты прафесійна-тэхнічных вучылішчаў, грамадскія лазні, будынкі архіваў і музеяў, харэаграфічны каледж і музычнае вучылішча імя Глінкі. Адпаведнае рашэнне прыняў напярэдадні Мінскі гарвыканкам.

Як паведамілі БелаПАН у прэс-цэнтры гарвыканкама, у жылых дамах паэтапна ўключаць ацяпленне традыцыйна пачнуць пасля таго, як на працягу пяці дзён запар сярэднесутачная тэмпература паветра не перавысіць 8 градусаў цяпла.

Летась у сацыяльныя ўстановы сталіцы цяпло паступіла 9 кастрычніка, жылыя дамы — 14 кастрычніка.

Лавінія АРЭШКА.

Аматары піва, вам крышка!

З 10 кастрычніка па 1 снежня пройдзе спецыяльная акцыя пад назвай "Поспех чакае цябе пад крышкай".

Як паведамілі карэспандэнту "Народнай волі" ў аддзеле маркетынгу ААТ "Крыніца", каб прыняць удзел у розыгрышы прызоў, дастаткова купіць звычайную шкляную бутэльку піва з этыкеткай, на якой будзе напісана "Акцыя", і зазірнуць пад яе крышку. Малюнкі лічбавага фотаапарата, мабільнага тэлефона альбо піўнога куфаля азначаюць, што вы сталі ўладальнікамі прыза.

Дарэчы, усяго будзе разыграна 5 лічбавых фотаапаратаў, 50 мабільных тэлефонаў і 5000 куфляў. Атрымаць прызы можна будзе ў спецыяльных пунктах іх выдачы.

Алесь СІВЫ.

Усе — лішнія

Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Беларусі аб'явіла аб спыненні тэндэру на атрыманне ліцэнзіі трэцяга аператара мабільнай сувязі ў краіне.

У афіцыйным паведамленні прадстаўнікі міністэрства тлумачаць спыненне тэндэру наступным чынам: "Улічваючы неабходнасць у паслугах сотавай сувязі GSM на ўсёй тэрыторыі Беларусі, даступных для ўсіх слаёў насельніцтва, кіраўніцтва краіны прыняло рашэнне аб стварэнні трэцяй сеткі сотавай сувязі стандарта GSM са стопрацэнтным дзяржаўным капіталам".

У паведамленні таксама зазначана, што "праект стварэння на тэрыторыі краіны трэцяй сеткі сотавай сувязі стандарта GSM будзе сацыяльна скіраваным і арыентаваным у першую чаргу на паслугі сотавай сувязі малазабяспечаным слаям насельніцтва і жыхарам сельскіх раёнаў".

Да стварэння трэцяй сеткі сотавай сувязі стандарта GSM беларускі дзяржаўны аператар прыступіць ужо на пачатку 2005 года. Неўзабаве будзе створана дзяржаўная арганізацыя, якая стане трэцім GSM-аператарам, паведамляе Мінсувязі.

Генадзь ШАРЫПКІН.

Беларуская дзіва каштуе 10 тысяч долараў

Пачаўся адборачны тур сярод удзельніц фестывалю "Дзіва Белая Русь", што пройдзе 20 лістапада ў Мінску.

Як паведаміла БелаПАН піяр-менеджэр фестывалю **Таццяна СУЛІМАВА**, для ўдзелу ў фестывалі запрашаюцца жанчыны, якія рэалізавалі сябе ў розных сферах жыцця.

Паводле яе слоў "Дзіва Белая Русь" — не конкурс прыгажосці ў традыцыйным яго разуменні. Хаця, апроч элегантнасці, таленту, дасціпнасці, прывабнасці і іншых якасцей, для ўдзелу ў фестывалі пажаданы добрыя знешнія даныя, а таксама фізічныя параметры, набліжаныя да класічных.

Сярод мэтаў фестывалю — папулярызацыя Рэспублікі Беларусь на міжнароднай арэне, магчымасць для насычаных дзелавых і культурных зносін паміж жанчынамі розных прафесій і сацыяльных статусаў, правядзенне дабрачынных акцый.

Пераможца фестывалю будзе абрана прафесійным журы, у склад якога ўвойдуць аўтарытэтныя дзяржаўныя дзеячы і прадстаўнікі культуры. Яна атрымае тытул "Дзіва Белая Русь", галоўны прыз фестывалю — 10.000 долараў ЗША і права прадстаўляць Беларусь на міжнародным конкурсе паспяховых жанчын, якая пройдзе ў Кіеве ў снежні гэтага года.

Юлія ЦЯЛЬЦЕЎСКАЯ.

Беларуская асацыяцыя журналістаў намініравана на прэмію за свабоду думкі імя Сахарава

Беларуская асацыяцыя журналістаў (БАЖ) намініравана на еўрапейскую прэмію за свабоду думкі імя Сахарава, паведамляе прэс-служба Еўрапарламента.

5 кастрычніка падкамітэт па правах чалавека парламента Еўрасаюза вызначыў тройку прэтэндэнтаў на гэтую прэмію, якія будуць прадстаўлены на разгляд Савета прэзідэнтаў Еўрапарламента. Гэты Савет і вызначыць пераможцу. Уручэнне прэміі імя Сахарава адбудзецца 14 снежня на парламенцкай сесіі ў Страсбургу.

Марына РАХЛЕЙ.

На турніры ў Ліёне Максім Мірны выбыў у другім крузе адзіночнага разраду, але выйшаў у паўфінал парнага

На турніры серыі Асацыяцыі тэнісістаў-прафесіяналаў у Ліёне (прызавы фонд 791.750 еўра) Максім Мірны прайграў у 1/8 фіналу адзіночнага разраду. У трох сетах 6 кастрычніка ён саступіў шведу Ёнасу Б'ёркману — 7:6 (7:3), 6:7 (5:7), 4:6. Адметна, што шведскі тэнісіст на папярэднім этапе з такім жа лікам перамог іспанца Альберта Косту.

Затое дуэт Мірны / Махеш Бхупаці (Індыя) выйшаў у паўфінал парнага разраду. Учора беларуска-індыйская пара перайграла Дамініка Хрбаты (Славакія) / Іахіма Юхансана (Швецыя) — 4:6, 6:4, 6:3. У 1/2 фіналу Мірны / Бхупаці згуляюць з пераможцам матчу Джанатан Эрліх / Эндзі Рам (Ізраіль) — Жульен Бенето / Нікаля Маху (Францыя). Дарэчы, летась паядынак паміж ізраільцянамі і французамі быў фінальным. Перамаглі Эрліх / Рам.

Алег РАЯВЕЦ.

«Ляпіс Трубяцкой» і «Каралева бензакалонкі-2»

Музыканты гурта "Ляпіс Трубяцкой" зняліся ў фільме "Каралева бензакалонкі-2" — сучаснай версіі знакамітай савецкай кінастужкі 60-х гадоў мінулага стагоддзя. Праца над карцінай праходзіла ва Украіне.

Як паведамляе афіцыйны сайт гурта "Ляпіс Трубяцкой", у галоўных ролях у карціне пад кіраўніцтвам расійскага рэжысёра Ігара Мінаева зняліся Клара Новікава, Аляксандр Семчаў (таўстун з легендарнай піўной рэкламы "Ты дзе быў?"), фінскі акцёр Віле Хаапсала (здымаўся ў мастацкім фільме "Адметнасці нацыянальнага палявання", "Зязюля") і іншыя вядомыя расійскія акцёры. "Ляпісы" ж ігралі самі сябе. "Паводле сцэнарыя, мы ездзілі на крутым джыпе чорнага колеру з імянным нумарам "Бацька", але грошай у нас чамусьці не было, і мы расплачваліся за бензін выступленнем прама на бензакалонцы", — расказаў Сяргей Міхалок.

Юлія ЦЯЛЬЦЕЎСКАЯ.

Сам папаўся...

Па абвінавачанні ў атрыманні хабару ў Гомелі затрыманы супрацоўнік мытні. Затрыманне правялі супрацоўнікі УБЭЗ па Гомельскай вобласці і ўласнай службы бяспекі мытні.

Як паведамілі БелаПАН ва УБЭЗ, супрацоўнік мытні абвінавачваецца ў тым, што за ўзнагароджанне бесперашкодна прапусціў груз цераз беларуска-ўкраінскую мяжу. Ён не ўзяў грошы ў перавозчыка грузу, а склаў спіс тавараў, якія б ён пажадаў набыць у адной з крам Гомеля. Работнік мытні быў затрыманы з доказамі, калі атрымаў тавары агульным коштам 400 тысяч рублёў.

Алена ПАСКАННАЯ.

Трохгадовая дзяўчынка згарэла

Трохгадовая дзяўчынка загінула днямі падчас пажару ў вёсцы Стадолічы Лельчыцкага раёна Гомельскай вобласці.

Паведамленне аб пажары было атрымана ў 13.30 цэнтрам аператыўнага ўпраўлення Лельчыцкага райаддзела па надзвычайных сітуацыях. Дзіця, пакінутае без догляду бацькоў, знаходзілася ў палаючай пабудове адно.

Нягледзячы на аператыўнае прыбыццё ратавальнікаў, выратаваць дзяўчынку не ўдалося.

Паводле папярэдняй інфармацыі, пажар узнік з-за дзіцячых гульняў з агнём.

Дзмітрый БЕЛЬСКІ.

КУМІРЫ

Гэты невядомы вядомы Гарбук

У рэпертуарным спісе народнага артыста Беларусі Генадзя ГАРБУКА больш за 100 роляў у тэатры і кіно. Ён — жывая легенда, бясспрэчны талент. І пры гэтым Гарбук — чалавек неверагоднай сціпласці.

У ліпені Генадзь Міхайлавіч адзначыў сваё 70-годдзе. Гэта стала добрай нагодай напрасіцца да яго ў госці ў тэатральную грымёрку Купалаўскага тэатра...

Генадзь Гарбук у праекце "Плошча Перамогі". Ліпень 2004 года.

— Генадзь Міхайлавіч, складваецца дзіўная сітуацыя: называю маладым прозвішча Гарбук — мала хто можа ўзгадаць такога акцёра. Але варта толькі назваць ролі — Пятрок у "Знаку бяды", старэйшы сын галоўнага героя фільма "Белыя Росы", глуханямы Лапатуха з "Чорнага замка Альшанскага", як людзі ўсклікаюць: "Дык гэта ж выдатны акцёр! Я добра яго ведаю!" Як Вы ўспрымаеце такую невядомую вядомасць?

— Мяне ніколі не хвалявала такое паняцце, як вядомасць. Ёсць — добра, няма — ну што зробіш... Сёння я думаю, што такая пазіцыя ў нейкай ступені мне дапамагала. Калі б увесь час я ганарыўся тым, што мяне пазнаюць на вуліцах, хваляць крытыкі, калі б я вырашыў, што ўсё раблю выдатна, я б меней працаваў над сабою, спыніўся, перастаў мысліць. Калісьці ў тэатры ў п'есе Горкага "На дне" я іграў Акцёра. І ў майго героя былі такія словы: "Стары, ты ведаеш, што такое апладысменты? Гэта як гарэлка". Толькі ў сталым узросце я зразумеў сэнс гэтых здавалася б простых слоў: і апладысменты, і гарэлка — страшэнная атрута, якая можа згубіць. Чым больш п'еш, тым больш хочацца.

Дарэчы, вы правільна гаворыце пра сённяшніх маладых, што не ведаюць тэатральных "мэтраў". Цяпер у мяне не тая занятасць на сцэне, і новых роляў у кіно няшмат.

— А вось нядаўна на Першым расійскім канале ішла прэм'ера — экранізацыя шукшынскіх апавяданняў. У фільме "Бессовестный" у Вас галоўная роля...

— Фільм здымаўся два гады таму. Калі я атрымаў прапанову ад расійскага рэжысёра Аркадзія Аліфярэнкі, адразу пагадзіўся.

У мінулым годзе мне двойчы давялося здымацца ў Расіі. Яшчэ была роля бацькі галоўнага героя ў гістарычным серыяле "Паўночны сфінкс".

На "Беларусьфільме" таксама была праца. Здымаўся ў Вячаслава Нікіфарава. Фільм "На безымянной высоте" нядаўна паказвала НТБ. Але сапраўднай работы мала. З аднаго боку, прапановы ёсць, але матэрыял пасучаснаму модны — дэтэктыўна-крымінальны, чаго я не люблю. Глыбіннага, сур'ёзнага матэрыялу амаль няма.

— Розніцу адчуваеце, калі здымаецеся ў Расіі і на радзіме?

— Гэта нельга нават параўноўваць. Я надта сябе паважаю, каб здымацца за тыя абразлівыя капейкі, якія мне прапаноўваюць у Беларусі. Сёння ў нашым айчынным кіно, лічу, сітуацыя страшэнная. За здымачны дзень акцёру — народнаму, заслужанаму артысту Беларусі — прапаноўваюць 10 долараў! У Расіі ў маіх калег цудоўныя ўмовы — толькі займайся роллю.

На здымках шукшынскіх апавяданняў маімі партнёркамі былі бліскучыя зоркі — Людміла Гурчанка і Ада Рогаўцава. Здымкі адбываліся пад Масквою, мы жылі ў шыкоўным гатэлі. Увесь час на пляцоўцы панавала творчая атмасфера, працаваць было за шчасце.

— Генадзь Міхайлавіч, ці ёсць у Вас ролі, якія лічыце падарункам лёсу?

— Першая вялікая роля была яшчэ ў Віцебску, у Коласаўскім тэатры. Фёдар Іванавіч Шмакаў іграў галоўнага героя ў спектаклі па п'есе "Сеньёр Марыо піша камедыю", але яму трэба было ехаць на здымкі фільма. Мне прапанавалі яго замяніць, і амаль за тыдзень я вызубрыў тэкст...

А ў Мінску мне пашчасціла ўдвая — і ў Купалаўскім тэатры, і на тэлебачанні. Роля Васіля Дзятліка прынесла сапраўдную славу. У 1969 годзе спектакль "Людзі на балоце" прэтэндаваў на Дзяржаўную прэмію Савецкага Саюза. Праўда, канкурэнтам у нас быў Таўстаногаў са спектаклем "Мешчане". Прэмію, канешне, далі ім. Далі справядліва. А наш спектакль запісалі на Астанкіна. Запіс быў зроблены на вельмі прафесійным узроўні, і ён дзесьці захаваўся.

На Беларускім тэлебачанні, на жаль, такога запісу няма. Напэўна, ужо змылілі і тэлевізійную версію спектакля "Людзі на балоце". Шкада. Мне, між іншым, гэты варыянт больш падабаўся, чым кінаварыянт "Палескія хронікі", які зняў вядомы рэжысёр Віктар Тураў і за ролю Чарнушкі ў якім я атрымаў Дзяржаўную прэмію Беларусі.

А ў кіно мая самая любімая роля — Лапатуха з "Чорнага замка Альшанскага".

— А я была ўпэўнена, што вы ўзгадаеце "Знак бяды"...

— Тое была мая першая вялікая роля ў кіно. І ў тым, што Лапатуха атрымаўся такім пераканаўчым, заслуга рэжысёра Міхаіла Пташука. Гэта была яго ідэя зрабіць Лапатуху глуханямым. Я памятаю сваю першую рэакцыю на прапанову Пташука. "Ты што? Што скажа Караткевіч?, — не змог стрымаць я эмоцыі. Я сябраваў з Уладзімірам Сямёнавічам і, безумоўна, хваляваўся, як ён паставіцца да такога смелага кроку. А Пташук мне адказаў: "Трэба, каб мы яго пераканалі".

Вы не можаце сабе ўявіць, якую неверагодную гордасць я адчуваў, калі мы паказалі фільм Караткевічу і ён сказаў: "Стары натуральны. Так і павінна было быць"...

Безумоўна, найважнейшая для мяне роля ў кіно — гэта Пятрок са "Знаку бяды".

— Міхаіл Пташук у сваіх успамінах пісаў, што "Знак бяды" прынёс яму сусветную вядомасць, стаў візітоўкай у Еўропе. Што значыў для Вас гэты фільм?

— Я павялічыў свой акцёрскі запас, бо матэрыял быў неверагодны. Я разумеў, што гэта мой шанц: альбо пан, альбо прапаў. Ужо пасля прэм'еры, на міжнародным кінафестывалі ў Югаславіі, Пташуку хтосьці з крытыкаў сказаў, што Пятрок у выкананні Гарбука — гэта як падручнік па сістэме Станіслаўскага. І я ганаруся гэтым несусветна.

"Знак бяды" мы здымалі пад Баранавічамі. Непадалёку ад горада быў выкуплены хутар, і пэўны час я жыў там, як Пятрок. Імкнуўся прызвычаіцца да сялянскага жыцця тых часоў, курыў толькі самасад. Пахудзеў амаль на 10 кілаграмаў.

Твор Быкава я ведаў напамяць. Менавіта не сцэнарый, а твор вялікага пісьменніка. І мне здаецца, што поспех фільма менавіта ў тым, што Пташук амаль ні на крок не адышоў ад арыгінала.

— А як успрыняў Вашу працу Быкаў?

— Васіль Уладзіміравіч ніколі не прыязджаў на здымачную пляцоўку, а паколькі мы не былі блізка знаёмы, то я не мог з ім сустрэцца яшчэ дзе-небудзь.

Праўда, пасля таго як "Знак бяды" выйшаў на шырокі экран, аднойчы я выпадкова сустрэўся з Быкавым у Мінску на плошчы Перамогі. Я пасаромеўся падысці да яго, аднак Быкаў сам мяне спыніў. Мы пагаварылі пра жыццё, але пра фільм Васіль Уладзіміравіч не сказаў ні слова. Можа, ён лічыў, што я "не дацягнуў", не змог перанесці на экраны той вобраз, які стварыў вялікі пісьменнік. Доўгі час мяне гэта хвалявала. І сёння таксама муляе...

— Вашы героі — людзі з народа. У Вашым выкананні яны атрымліваюцца натуральнымі, сапраўднымі. Адкуль у Вас такое глыбіннае адчуванне народнага жыцця?

— Напэўна, гэта ў крыві. Усе мае продкі — сяляне, пачынаючы з дзядоў — Васюка Лаўрэнція Ісакавіча і Гарбука Ануфрыя Іванавіча. Я нарадзіўся ў вёсцы Глыбачка Ушацкага раёна, скончыў школу ва Ушачах.

— Ушачы багатыя на таленты. Быкаў, Барадулін, Гарбук...

— З Рыгорам Барадуліным мы хадзілі ў адну школу і скончылі яе ў адзін год. Барадулін паступіў у БДУ, я — у тэатральны інстытут. Мы сябравалі. Праўда, потым, на вялікі жаль, жыццё нас развяло...

— А хто з суайчыннікаў пакінуў найбольшы адбітак у Вашай душы?

— Мой настаўнік — Дзмітрый Аляксеевіч Арлоў. Можа, калі б у мяне быў іншы педагог, дык мой лёс склаўся б інакш. Арлоў — карэнны масквіч, але ўсё жыццё самааддана працаваў на карысць беларускага тэатра. І вось я — сялянскі хлопец, за плячыма якога былі хіба што сотні прачытаных кніг і ўдзел у школьнай самадзейнасці, трапіў на яго курс.

Арлоў адразу заразіў мяне неверагоднай любоўю да тэатра і абудзіў любоў да працы. Ён увесь час паўтараў: "Навучыць быць акцёрам нельга, можна толькі навучыцца". Асабіста да мяне ён быў вельмі патрабавальны.

Я ўсё жыццё буду помніць першую рэакцыю Арлова на спектакль "Людзі на балоце". Калі спектакль ужо ішоў у Купалаўскім і водгукі калег і крытыкі былі самыя лепшыя, у тэатр прыйшоў Арлоў. Мая партнёрка Ліля Далідовіч — яна іграла Ганну — прыбегла да мяне ў грымёрку і спуджана зашаптала: "Генка, Арлоў у зале". Я на сцэну — паглядзеў у шчылінку: сапраўды сядзіць, і ў мяне таксама ўсё затрэслася ўнутры.

Я не бачыў рэакцыі Дзмітрыя Аляксеевіча, калі быў на сцэне. Потым, калі мы выйшлі на паклон, заўважыў, што ён шчыра пляскаў у ладкі. Пасля спектакля настаўнік падышоў да мяне, абняў за плечы і... нічога не сказаў. Папрасіў, каб я пазваў Лілю. Ёй ён таксама не сказаў ні слова... Толькі праз некалькі гадоў, калі аднойчы мы былі ў яго ў гасцях, Арлоў заўважыў, што роля Васіля — "гэта назаўсёды, гэта з'ява".

Арлоў і да сябе быў неверагодна патрабавальны. Я, на жаль, не бачыў яго на сцэне, але ведаю як ён ставіўся да сваіх роляў у кіно, як умеў пераўвасабляцца. Калі Дзмітрый Аляксеевіч здымаўся ў фільме "Гадзіннік спыніўся апоўначы", то так перажываў за ўчынкі свайго героя — гауляйтэра Кубэ, што трапіў у шпіталь. Як казаў сам, не вытрымала сэрца.

— Вы ўзгадвалі, што сябравалі з Караткевічам...

-- Можна сказаць, што я быў да яго дапушчаны. Я разумеў, побач з якім сучаснікам даводзіцца быць побач. Караткевіч быў вельмі просты, шчыры чалавек, я неаднойчы бываў у яго дома. Калі трапіў упершыню, быў уражаны незвычайным іканастасам у пакоі пісьменніка. У лік святых Уладзімір Сямёнавіч узвёў Кастуся Каліноўскага. Яго вялізны партрэт на ўсю сцяну панаваў над усім. А побач з карцінай гарэлі свечкі і стаялі кветкі...

Калі Караткевіч напісаў п'есу "Кастусь Каліноўскі", то адразу прынёс яе ў Купалаўскі тэатр. Але п'есу не прынялі і нават так зганьбілі, што Караткевіч сказаў: больш ніколі і нічога не прапаную Купалаўскаму тэатру. А ў нас, між іншым, у той час была вельмі моцная акцёрская трупа. Чыноўнікі ад культуры пазбавілі нас і гледача цікавага гістарычнага матэрыялу. Але тады былі такія часы. Савецкая ўлада насцярожана ставілася да Караткевіча, нават не дала яму звання народнага. На мой погляд, па магутнасці таленту, па працаздольнасці Караткевіча ў наш час не перасягнуў ніхто.

"Кастуся Каліноўскага", дарэчы, паставілі ў Віцебску, у Коласаўскім тэатры. І п'еса мела поспех.

— Генадзь Міхайлавіч, Вы нязменна іграеце ў адным тэатры, вельмі зорным. Як удаецца ладзіць стасункі з калегамі, каб і з калектывам ужывацца, і ролі атрымліваць?

— Я ніколі не выпрошваў ролі, не рабіў "левыя-правыя" захады, каб атрымаць тую ці іншую ролю. Даводзілася пагаджацца на тое, што прапаноўвалі рэжысёры. Калі прымаў ролю, то імкнуўся рабіць усё, што ў маіх сілах. І бывала нават, што атрымлівалася цукерка...

Я і сёння мог бы рабіць значна болей, чым мне прапаноўваюць. Я не адчуваю свае 70 гадоў. Можа таму, што больш за 20 гадоў займаюся ёгай дзве гадзіны кожны дзень, гімнастыкай...

Два гады таму мяне запрасіў у Тэатр беларускай драматургіі Валерый Анісенка. У мінулым сезоне адбылася прэм'ера па п'есе Андрэя Курэйчыка "Понцій Пілат". А ў гэтым — як падарунак да майго 70-годдзя, стала запрашэнне ў спектакль па п'есе Вампілава "Прошлым летам у Чулімску".

Ролі ў родным, Купалаўскім тэатры ёсць, аднак няма глыбокай, яскравай. Але, відаць, кіраўнікам відней...

— Гэта спрэчнае пытанне... Дарэчы, як Вы ставіцеся да сучасных п'ес і новых пастановак? Каго з маладых акцёраў лічыце адоранымі, таленавітымі?

— У нашым тэатры іх шмат. І Алег Гарбуз, і Святлана Зелянкоўская, і Юлія Шпілеўская, і Ірына Рымарава, і іншыя, усіх не пералічыць. Але мне здаецца, што яны яшчэ не вельмі гучна заяўляюць пра сябе, не поўнасцю раскрываюць свае магчымасці. На мой погляд, справа ў тым, што няма для іх роляў у тэатры, няма практыкі.

Майму пакаленню пашанцавала, да нас прыязджалі ставіць спектаклі расійскія рэжысёры — Шчарбакоў, Агамірзян, Броўкін, Радамыслінскі. Яны не маглі не задаваць планку.

Паглядзіце, хто вучыў нас! Мой настаўнік Дзмітрый Арлоў займаўся ў Аляксея Дзікага — аднаго з любімых вучняў Станіслаўскага. А наш зорны курс — Тарасаў, Аўсяннікаў, Захарэвіч, Талкачова — выхаванцы Канстанціна Саннікава...

Зразумела, што калі сёння ў тэатральным асяроддзі не будуць змены да лепшага, мы страцім апошняе, чым адметны беларускі тэатр.

— Генадзь Міхайлавіч, народныя артысты Беларусі маюць сёння якія-небудзь ільготы?

— Акрамя сваёй зарплаты я атрымліваю яшчэ надбаўку за званне — штомесяц тры базавыя велічыні. Гэта 57 тысяч. І больш нічога. Праўда, ёсць пенсія. Аднімі пенсію або зарплату, зубы прыйдзецца пакласці на паліцу.

Аднак і гэтыя крыніцы даходу — па сутнасці смешныя грошы. Я не магу дазволіць сабе адпачынак на моры, круіз за мяжу.

На мой погляд, жахлівае матэрыяльнае становішча вядзе да страты прафесійнага ўзроўню беларускага тэатра. Раней рэжысёры запрашалі акцёраў з абласных тэатраў, таленавітых выпускнікоў тэатральнага інстытута. Яны ведалі, што праз год-другі акцёры атрымаюць кватэру ў сталіцы. А сёння будзь ты хоць тысячу разоў геніем — купляй кватэру сам. І нікога не хвалюе, за якія грошы.

— Генадзь Міхайлавіч, давайце пагаворым пра больш прыемнае. Вам заўсёды шчасціла на прыгожых партнёрак: Лілія Далідовіч, Ніна Русланава. Раманы ўзнікалі?

— Яшчэ са студэнцкіх гадоў я вынес адну ісціну — партнёрка вышэй за ўсё. Холадна ёй — аддай шалік, голадна — аддай бутэрброд. Таму адносіны на здымачнай пляцоўцы нават з самымі прыгожымі акторкамі будаваліся па прынцыпе: праца вышэй за ўсё. Не болей таго...

— Вашаму шлюбу з заслужанай артысткай Беларусі Галінай Яроменка амаль 40 гадоў. Як удаецца захаваць моцную сям'ю?

— Я жыву дзякуючы ёй. Не было б побач Галіны, мог бы спіцца. У тэатры не раз узнікалі складаныя акалічнасці, а я — мяккі чалавек, не ўмею хлусіць, спрачацца, выкручвацца. Шукаў выйсце ў гарэлцы. А Галя — валявая жанчына, яна навучыла мяне арганізоўваць сябе, загартавала мой характар.

— Генадзь Міхайлавіч, што адбываецца па-за тэатрам? Вашы суседзі па лецішчы расказвалі, што Гарбук — адзін з самых "заслужаных" бульбаводаў у кааператыве. Амаль усе вырошчваюць ружы, а вы па-ранейшаму — бульбу ды памідоры...

— Бульба сапраўды ў мяне ого-го! Сусед прымусіў вырошчваць па новым метадзе, у гэтым годзе атрымалі неверагодны ўраджай.

У мяне на лецішчы няма нават маленечкага неапрацаванага кавалачка зямлі. Я не магу бачыць, як суседзі засейваюць травою газоны, а потым выходзяць з электрычнымі касілкамі і зудзяць. У мяне каса, і я люблю касіць траву так, як гэта рабіў мой бацька.

— Калі азірнуцца назад, акцёр Гарбук задаволены тым, чаго дасягнуў за 70 гадоў?

— Тым, чаго дасягнуў, — задаволены. Але роляў магло быць больш. Хаця, напэўна, такі адказ вы пачулі б ад любога акцёра, нават таго, які не сыходзіць з тэлеэкрана. І, напэўна, гэта правільна. Незадаволенасць сабою — спадарожнік акцёра, гэта як праклён прафесіі. Але, з другога боку, як толькі акцёр лічыць, што ўсё ўмее, — ён перастае існаваць як творца.

Марыя ЭЙСМАНТ.

Генадзь Гарбук і Міхаіл Пташук падчас здымак фільма "Знак бяды" (фота злева). Кадры з фільма.

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

В дебатах кандидатов в вице-президенты США победил Чейни

Согласно телефонному опросу, проведенному непосредственно после дебатов, Дик Чейни показался более убедительным 43 процентам зрителей. В поддержку Джона Эдвардса выступили лишь 35 процентов респондентов. 19 процентов опрошенных заявили, что встреча окончилась вничью. Эдвардс произвел не самое лучшее впечатление даже на сторонников кандидата в президенты от демократов Джона Кэрри. Согласно данным опроса, лишь 69 процентов сторонников Кэрри отдали победу в теледебатах Эдвардсу, 6 заявили, что победил Чейни, а 23 процента считают, что встреча окончилась вничью.

Напомним, встреча двух кандидатов в вице-президенты США состоялась в Кливленде, штат Огайо. Дебаты Дика Чейни и Джона Эдвардса передавали в прямом эфире телеканал CNN и еще несколько американских каналов. Значительная часть встречи была посвящена иракской проблеме, но кандидаты в вице-президенты успели также высказать свои взгляды на ситуацию в Афганистане, теракты 11 сентября 2001 года, однополые браки и бывшую компанию Чейни Halliburton.

Из-за очередного землетрясения в Токио закрыли метро

В японской столице из-за землетрясения мощностью 5,8 балла по шкале Рихтера было временно приостановлено движение метро и электричек. Подземные толчки были зафиксированы около 23.40 по местному времени. Эпицентр землетрясения находился в восточной префектуре Ибараки на глубине около 60 километров от поверхности земли. Сообщений о жертвах и разрушениях не поступало, уточняет агентство Associated Press. Опасности цунами также не возникло.

Как напоминает агентство, Япония расположена на стыке нескольких тектонических плит, и землетрясения там происходят чаще, чем где бы то ни было в мире.

ПАСЕ приняла резолюцию о террористическом вызове

Парламентская ассамблея Совета Европы приняла резолюцию "Террористический вызов в государствах — членах Совета Европы", подготовленную российской делегацией, передает "Интерфакс". За принятие документа проголосовали 92 члена ассамблеи, пятеро высказались против и один человек воздержался. По словам членов российской делегации, в резолюцию были внесены принципиально важные поправки, против которых возражала Москва. В частности, текст документа пополнился новым положением: "Защита прав человека играет ключевую роль в борьбе с терроризмом". "Где бы они ни нарушались, это ослабляет международную коалицию в борьбе против терроризма и пополняет ряды тех, кто поддерживает террористов", — указано в резолюции ПАСЕ.

Тем временем Комиссия по политическим вопросам ПАСЕ предварительно одобрила проект резолюции о политической ситуации в Чечне. В четверг его представит на пленарном заседании докладчик политкомиссии Андреас Гросс. В документе говорится, что "отсутствие верховенства закона в Чечне препятствует развитию гуманного демократического общества". Кроме того, в нем указано, что "Ассамблея резко осуждает продолжающиеся в Чечне грубое насилие, которое, к сожалению, стало определяющим фактором жизни целого поколения жителей этой республики".

Сенат одобрил план реорганизации американских спецслужб

Сенат США одобрил план реформирования спецслужб, предусматривающий, в частности, создание антитеррористического центра и должности главы национальной разведки, обладающего широкими полномочиями. В поддержку этого плана высказались 96 сенаторов, против — двое. "План позволяет выполнить ключевые рекомендации комиссии по расследованию терактов 11 сентября 2001 года", — заявила сенатор Сюзан Коллинз, которая вместе с сенатором Джозефом Либерманом является автором законопроекта. "Мы должны быть уверены, что в распоряжении главы национальной разведки будет достаточно средств для того, чтобы противостоять террористической или какой-либо иной угрозе национальной безопасности", — заявила она.

Национальный антитеррористический центр, предусмотренный планом, в качестве специализированной аналитической структуры будет интегрировать и обрабатывать всю информацию о террористах и террористических организациях, поступающую по каналам разведки.

В космическом ОТК обнаружили халтурщика

Бывшего инспектора NASA, отвечавшего за проверку шаттлов перед стартом, обвиняют в преступной халатности. Билли Торнтон подозревается в том, что он сфальсифицировал результаты 83 инспекций в период с 24 октября 2002 года по 14 мая 2003 года. Как установило расследование, он ставил отметки о проведении контроле систем электроники и других жизненно важных компонентов, даже не заходя внутрь шаттла. Причем его работа относилась к "контролю 1-й категории", то есть проверяемые компоненты не имели дублирующих систем, и неполадки в их работе могли привести к гибели космического корабля и его экипажа. Все выявленные нарушения относятся к проведению технического контроля шаттла "Дискавери" и не связаны с катастрофой космического челнока "Колумбия". Напомним, что 1 февраля 2003 года при входе в плотные слои атмосферы произошло разрушение теплоизоляционного покрытия шаттла, в результате чего он взорвался, а семь находившихся на его борту астронавтов погибли.

По каждому из предъявленных Торнтону 83 обвинений ему грозит штраф на сумму полмиллиона долларов и 15 лет тюремного заключения. Кроме того, ему предъявлено 83 обвинения в лжесвидетельстве, каждое из которых тянет на пять лет лишения свободы.

За курение кубинских сигар американцев будут сажать в тюрьму

Соединенные Штаты ужесточили эмбарго на импорт в страну кубинских сигар. До настоящего времени американцы, имеющие право посещать Кубу, могли ввозить в США кубинские товары, в том числе и сигары, общей стоимостью не более 100 долларов. Согласно новым правилам, импорт кубинских сигар полностью запрещен. Нарушение будет караться штрафом до 250 тысяч долларов для частных лиц и до миллиона долларов для компаний. Нарушители также могут быть подвергнуты тюремному заключению сроком до десяти лет. Кроме того, гражданам США запретили покупать и даже курить кубинские сигары не только на территории Соединенных Штатов, но и во всем мире.

США ввели санкции против Кубы более 40 лет назад. А в июне 2004 года США ужесточили ограничения на посещение своими гражданами Кубы. Американцам было разрешено посещать своих кубинских родственников один раз в три года сроком не более двух недель, а не имеющим родственников на Кубе запретили посещать остров вообще. Граждане США могут вывозить на Кубу лишь 300 долларов, и им запрещено приобретать на острове товары для личного пользования общей стоимостью более 100 долларов.

Турция получила надежду на вступление в Евросоюз

Еврокомиссия зажгла "зеленый свет" усилиям Турции стать членом Евросоюза. Решение о том, что переговоры по этому вопросу могут начаться уже в следующем году, было принято на совещании специальных уполномоченных комиссий.

По словам одного из участников заседания, на которого ссылается агентство, вопрос о Турции не ставился на голосование и принятое решение не закреплено никакими документами. "Это наше принципиальное "да", — заявил председатель Еврокомиссии Романо Проди. Его слова подтвердил и специальный уполномоченный комиссии Франц Фишлер. Он подчеркнул, что у Евросоюза "уже нет оснований, чтобы отказывать Турции в возможности обсуждения вопроса о ее членстве в ЕС".

Решение Еврокомиссии существенно повышает шансы Анкары добиться своего, однако Объединенная Европа по-прежнему требует от Турции изменения законодательства в части соблюдения прав человека. Если принципы демократии будут нарушены, то переговоры о членстве в ЕС сразу прекратятся, утверждает представитель Еврокомиссии Антонио Виторино.

Если решение Еврокомиссии будет одобрено 25 лидерами ЕС на декабрьском саммите, то переговоры могут стартовать уже в начале 2005 года. В то же время, отмечает Assosiated Press, не стоит забывать, что позиции противников присоединения 71-миллионной Турции тоже достаточно сильны. Многие выражают скептицизм по поводу того, что страна со слаборазвитой экономикой и нестабильной внутриполитической обстановкой может быть членом ЕС. Более того, по расчетам экспертов, если Турция войдет в состав Объединенной Европы, то к 2025 году она станет самой большой по численности населения страной Евросоюза.

Король Камбоджи отрекается от престола

Король Камбоджи Нородом Сианук объявил о решении отречься от престола. 83-летний монарх, проходивший в течение нескольких месяцев курс лечения в Китае, не вернется на родину в октябре, как планировалось ранее, он отрекается от престола, сообщил его сын принц Нородом Ранаридд.

"Это очень серьезная ситуация для Камбоджи", — заявил Ранаридд. Принц, возглавляющий Национальную ассамблею страны, сообщил, что приложит все усилия для того, чтобы Сианук изменил свое решение, однако не надеется на успех. Нородом Сианук, правящий Камбоджой с 1941 года, очень популярен и пользуется огромным авторитетом у жителей страны.

В январе монарх во время политического кризиса в Камбодже покинул страну и уехал в Китай. В августе 2004 года, после того как было сформировано коалиционное правительство во главе с премьер-министром Хун Сеном и принцем Нородомом Ранариддом, король заявил, что готов вернуться в Камбоджу к 27 сентября. Однако затем перенес дату своего возвращения на октябрь 2004 года.

Фотовзгляд

Интерьер нового комплекса парламента Шотландии, который обошелся в 300 млн. фунтов вместо запланированных 40 млн.

Израильская армия продолжает крупнейшую за последние годы операцию, чтобы предотвратить палестинские ракетные обстрелы.

В Германии даже улитки готовятся к зиме и наслаждаются последними солнечными днями осени.

ЛЮБОПЫТНО

Белку-летягу пытаются депортировать из Канады в США

Власти Канады через суд требуют депортировать из страны белку-летягу по кличке Сабрина, сообщает агентство "Рейтер". Оттава ссылается на запрет ввоза в страну грызунов, введенный канадским агентством по инспекции продуктов питания в 2003 году, после того как в США была зафиксирована вспышка оспы обезьян. Однако владелец белки биолог Стив Паттерсон утверждает, что законно ввез ее на территорию Канады в июне 2004 года, заполнив все необходимые для этого бумаги. В канадской провинции Онтарио отлов белок-летяг запрещен, поэтому он специально ездил за Сабриной в штат Индиана, США. Белка нужна ему для учебных целей. "Польза, которую может принести эта белка, значительно превышает вред от ее присутствия в Канаде, — заявил Паттерсон. — Если бы я мог просить для нее предоставления статуса беженца, я бы непременно так и поступил, но, боюсь, закон не берет под свою защиту детенышей белок".

В июле 2004 года агентство по инспекции продуктов питания издало предписание, обязывающее Паттерсона в трехдневный срок отправить белку в США. Хозяин Сабрины обратился в Федеральный суд, который отменил решение о депортации белки. Агентство по инспекции продуктов питания не согласилось с этим решением и подало апелляцию. Тогда Паттерсону пришлось нанять высококвалифицированного адвоката, чтобы он представлял интересы белки в суде, и организовать фонд по сбору пожертвований на оплату судебных издержек.

Режиссера Майкла Мура обвиняют в подкупе избирателей трусами и лапшой

Мичиганская ячейка Республиканской партии США обвиняет известного режиссера и ньюсмейкера Майкла Мура, сторонника кандидата в президенты Джона Керри, в подкупе электората.

"Мы хотим, чтобы все приняли участие в президентских выборах этого года, но не потому, что были подкуплены или принуждены кем-либо вроде Майкла Мура," — сказал Грэг Макнейли, исполнительный дитектор ячейки. Представители республиканцев обратились в суды четырех городов Мичигана, обвиняя Мура в нарушении закона штата о выборах, запрещающего подкуп избирателей. Режиссер нашумевшего документального фильма "Фаренгейт 9/11" совершает поездку по региону и убеждает электорат проголосовать за Джона Керри. Он уже провел четыре встречи в высших учебных заведениях Мичигана.

По словам Макнейли, на встречах помощники режиссера дарят студентам, которые будут голосовать в первый раз, подарки вроде чистого нижнего белья, а также обещают предоставить чистую комнату в общежитии и весь год снабжать чипсами Tostitos и пакетами с лапшой Ramen.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Радзім ГАРЭЦКІ

Побач з Вялікім

Васіль Быкаў належаў да таго пакалення, якое стварыла галоўную сілу Савецкай Арміі ў Вялікую Айчынную вайну, асабліва ў яе другую палову, і прайшло ўсё жудаснае пекла вайсковага быту і нябыту. Яно панесла найбольшыя страты, і таму сам Быкаў назваў яго "забітым пакаленнем".

Маё пакаленне, маладзейшае ўсяго на 3—5 гадоў, у сувязі з заканчэннем вайны ўжо не паспела трапіць пад масавы прызыў у армію, але спазнала на сабе многія цяжкасці ваеннага часу: голад і холад, акупацыю і эвакуацыю, смерць родных і блізкіх, працоўную і нават ваенную мабілізацыю, цэнзуру і шпіёнаманію, партызаншчыну, а то і зняволенне, гаркату паражэння і радасць перамог. Таму нашаму пакаленню асабліва было цікава ўсё тое, што тычылася ваеннага часу. Тады ж усё было пад ўсёвідушчым таталітарным вокам улад, у палоне хлуслівых паведамленняў і з фронту, і з тылу, пад страхам за сваё жыццё... Вайна аб'яднала нас у адно "ваеннае" пакаленне і адначасова ж падзяліла на тых, хто ў поўнай меры зведаў цяжар фронту, і на тых, хто не прымаў непасрэдны ўдзел у бітвах.

Думалася, што пасля вайны ўсё зменіцца і будзе па-іншаму, але ўсеагульнае сапраўднае свята Перамогі хутка скончылася, і зноў настaлі часы таго ж кшталту — хлусні, дэмагогіі, двурушша, страху. Пачаліся новыя працэсы над рознымі "ворагамі народа": савецкімі ваеннапалоннымі і жыхарамі, што воляй лёсу знаходзіліся на акупіраванай тэрыторыі, генетыкамі, касмапалітамі, музыкантамі-"какафаністамі", літаратарамі, урачамі і г.д. Па радыё чулі і ў прэсе чыталі адно, а ў жыцці часта бачылі (а ад бывалых людзей і чулі) зусім іншае.

Аднак цікавасць да ўсіх падзей была надзвычайная, асабліва многія ахвотна чыталі ўспаміны, раманы і аповесці пра ваенныя гады. Дзівіла мужнасць і гераічнасць савецкіх людзей на фронце і ў тыле. Кнігі раскупляліся ў момант і — не толькі сучасных пісьменнікаў, але і класікаў мінулага. Каб дастаць асабліва папулярныя, даводзілася збіраць і здаваць макулатуру, стаяць у чарзе, загадзя падпісвацца. Наклады тоўстых часопісаў раслі хутка.

Але... У тых творах падзеі ваеннага часу апісваліся толькі ў гераічных фарбах сацыялістычнага рэалізму. Сталін сказаў, што ў вайну загінула 7 млн. чалавек — і паспрабуй назваць іншую лічбу, хаця роздум прыводзіў да значна большай колькасці загінуўшых. І воінаў, што вярнуліся з фронта і паступалі ў інстытуты і тэхнікумы разам з намі, толькі што атрымаўшымі атэстаты сталасці, мы зрэдку чулі зусім іншую праўду пра вайну.

Пасля смерці Сталіна і асабліва ў так званую "хрушчоўскую адлігу" ў друк пачалі прабівацца творы, у якіх дапускалася некаторая праўда пра вайну і нават пра сталінскія лагеры. Як бомба, выбухнуў знакаміты даклад М.Хрушчова пра сталінскія рэпрэсіі, а затым — першыя творы А.Салжаніцына. Найвялікшае ўражанне рабілі творы маладых пісьменнікаў-"шасцідзесятнікаў", былых франтавікоў, якія асвятлялі не столькі парадныя бакі вайны, колькі жыццё і душэўны стан простага байца ці афіцэра ў самых розных ваенных падзеях і сітуацыях. Сярод такіх праўдапісальнікаў ярка засвяцілася і імя Васіля Быкава.

Мой тата, Гаўрыла Гарэцкі, які ў канцы 50-х гадоў (як і яго брат Максім) атрымаў поўную рэабілітацыю па прысудах 30-х гадоў, а ў 1965 г. быў узноўлены ў званні акадэміка Акадэміі навук БССР, вельмі цікавіўся гэтымі напрамкамі ў сусветнай, савецкай і асабліва беларускай літаратуры. Ён звярнуў і маю ўвагу на творы Быкава, які з канца 50-х выпускаў адну за адной — шэраг выдатных апавяданняў і аповесцяў: "Смерць чалавека", "Жураўліны крык", "Здрада", "Трэцяя ракета", "Альпійская балада", "Мёртвым не баліць", "Праклятая вышыня", "Круглянскі мост", "Сотнікаў", "Абеліск", "Дажыць да світання" і інш. Тата, а потым і я, былі ў захапленні ад гэтых твораў, з нецярплівасцю чакалі новых і, не адрываючыся, проста праглытвалі іх. Тата ў той час жыў у Падмаскоўі, а я ў Маскве.

Тата быў перакананы, што гэта — сапраўдная ваенная літаратура, па сутнасці ж "антываенная", бо паказвае антычалавечае аблічча і сутнасць вайны, яе антыгуманнасць, амаральнасць і абсурднасць. Усе яе ўдзельнікі — ахвяры лёсу, ахвяры перш-наперш таталітарных сістэм. Ён звярнуў увагу на тое, што некалі ягоны брат, пісьменнік Максім Гарэцкі марыў аб сусветным узроўні беларускай літаратуры. Яго ўласны твор "На імперыялістычнай вайне", як лічаць многія аўтарытэтныя літаратуразнаўцы, стаіць у тым жа шэрагу сусветных шэдэўраў антываеннай прозы, побач з творамі Барбюса, Рэмарка, Хэмінгуэя, а цяпер і Быкава...

У лісце да Л.У.Чарняўскай-Гарэцкай і Г.М.Гарэцкай ад 19.III.1962 г. тата пісаў: "У № 2 "Маладосці" ёсць дзівосная аповесць-апавяданне Васіля Быкава "Трэцяя ракета" — ці чыталі Вы? І Лара і я не маглі кінуць чытанне, пакуль не прачыталі ўсё адразу". У лісце ад 11.II.1963 г. да іх жа: "Мы захапляемся прозаю Васіля Быкава", а ў лісце ад 26.II.1964 г.: "Як Вам падабаецца "Альпійская балада" Васіля Быкава? Мы ў захапленні".

У Гарэцкія чытанні. 23.IV.1996 г.

У тыя ж гады, калі пачаў стрымгалоў уваходзіць у беларускую і сусветную літаратуру Васіль Быкаў, патроху ішло і вяртанне спадчыны Максіма Гарэцкага, "Выбраныя творы" якога ў 2-х тамах выйшлі з друку ў 1973 г. І бацькі, і мая сям'я ўжо жылі ў Мінску, і мы многім паслалі гэты двухтомнік. Ад Быкава прыйшоў адказ: "Вялікі вам дзякуй за двухтомнік. Я вельмі люблю Гарэцкага, лічу яго самым-самым з беларускіх празаікаў мінулага, вельмі шкада, што яго напаткала такая доля. Але што ж! Ніхто з нас не ведае, што чакае яго. Будзьце здаровы і па магчымасці шчаслівы!"

...Пасля амаль 40-гадовага выгнання з Беларусі мы, нарэшце, здолелі вярнуцца на Радзіму: бацькі ў 1969 г., я — у снежні 1971 г. Мы змаглі часта наведваць беларускія тэатры, канцэрты, літаратурныя вечары, з'езды пісьменнікаў і інш. На адной з такіх сустрэч ужо ў сярэдзіне 70-х я ўпершыню пачуў выступленне Васіля Быкава, якога я ўяўляў, чытаючы яго творы, зусім не такім і напачатку быў троху расчараваны. Я ўбачыў чалавека сярэдняга росту, простага "сялянскага" выгляду. Яго постаць кідалася ў вочы, была сціплай, непрыкметнай і нават троху шчуплай. І толькі шэрыя вочы адразу вылучаліся пранікнёным поглядам, у якім свяціліся розум і чыталася нялёгкае шматпакутнае жыццё. Не быў ён і бліскучым аратарам: гаварыў роўным, даволі ціхім і, па праўдзе, малавыразным голасам. Але ўсе слухалі яго вельмі ўважліва, стараліся не прапусціць ніводнага слова, бо думкі выказваліся надзвычай змястоўныя, нестандартныя, глыбокія. Яны закранaлі не толькі розум, але душы і сэрцы слухачоў. Тады ён сказаў, што трэба пісаць жыццёвую праўду, імкнуцца да адкрыцця ісціны, а для гэтага, апроч таленту, патрэбна немалая мужнасць. Праўда жыцця, якой бы непрыемнай яна ні была, не пашкодзіць дабру. Асабліва праўдзіва трэба пісаць пра вайну: пакуль чалавецтва будзе памятаць, што яно перажыло ў ХХ стагоддзі, новая вайна будзе немагчымай. Васіль Уладзіміравіч гаварыў вельмі пераканаўча, і было зразумела, што гэта — яго сапраўднае крэда, якое глыбока захоплівала ўсіх слухачоў.

Мой тата і я вельмі перажывалі за Васіля Быкава з нагоды несправядлівых нападкаў, якія абрынуліся на пісьменніка ў канцы 60-х — пачатку 70-х гадоў з боку мясцовых і рэспубліканскіх улад, многіх савецкіх генералаў і афіцэраў і розных крытыкаў, сярод якіх, на жаль, былі і пісьменнікі, і навукоўцы, і іншыя прадстаўнікі творчай інтэлігенцыі. Тата кожнае лета ездзіў у геалагічныя экспедыцыі, часта бываў на Гродзеншчыне, стараўся заехаць у Гродна і зайсці да Быкава, каб падзякаваць яму за выдатныя творы, маральна падтрымаць у той нядобразычлівай атмасферы, у якой апынуўся наш таленавіты празаік.

18 ліпеня 1974 г. маім бацькам удалося трапіць на вечар, прысвечаны 50-годдзю Васіля Быкава, аб чым тата напісаў Леаніле і Галіне Гарэцкім у Ленінград: "Вечар адбыўся ў Доме мастацтваў (частка былога Архірэйскага палаца). Ніколі не было ў гэтым палацы столькі людзей. На ўсіх праходах стаялі прыхільнікі таленту Быкава. Прысутнічалі многія, многія пісьменнікі. Былі прадстаўнікі ЦК і ўрада: Кузьмін, Сняжкова, Марцалёў.

Г.М.Бураўкін зрабіў бліскучы даклад — і па форме, і па змесце, па глыбіні і арыгінальнасці думак. Многа было прывітанняў, адрасоў. Васіль Быкаў хваляваўся, пачырванеў; сказаў слова у адказ сціпла-сціпла. Воплескі амаль ператварыліся ў авацыю. Так было прыемна і радасна".

Значна пазней, ужо 24 сакавіка 1979 г., тата зноў піша Галіне Максімаўне пра свае ўражанні: "... Па тэлебачанні, у запісе перадавалі вечар Васіля Быкава з Дома афіцэраў. Была паўнюсенькая зала, людзі стаялі і каля сцен. Гаварылі Шамякін, Асіпенка, Бураўкін, Чыгрынаў, сам пісьменнік. Многа было пісулек, цікава адказваў В.Быкаў. Але шматразовае "так сказаць" (хаця б "так кажучы") страшэнна засмечвала мову, псавала яе".

22 ліпеня 1984 г. бацька пісаў Галіне Максімаўне пра вечар, прысвечаны 60-годдзю Васіля Быкава: "... на вечар Быкава мы не трапілі, бо не мелі запрашэнняў, а пайсці так у тэатр Янкі Купалы мы не адважыліся.

Глядзелі ўважліва ўвесь вечар. Было ўсё вельмі добра. [...] А якія шчырыя і палкія прамовы былі. Гэта было сапраўднае свята беларускай культуры, яе ўсесаюзнае прызнанне".

Непасрэдна з Васілём Уладзіміравічам я пазнаёміўся толькі ў 1980 годзе, калі спачатку Алесь Адамовіч, а затым і Быкаў папрасілі мяне дапамагчы ў справе ўшанавання памяці Канстанціна Сіманава, з якім яны вельмі сябравалі. К.Сіманаў быў сведкам гераічнай барацьбы з фашыстамі пры абароне Магілёва, дзе змагаліся прататыпы многіх яго твораў, у тым ліку рамана "Жывыя і мёртвыя". Гэты эпізод вайны быў настолькі важны для ходу баёў, што К.Сіманаў дамагаўся, каб Магілёву прысвоілі званне "Горад-герой". Баі пад Магілёвам зрабілі такое моцнае ўражанне на Сіманава, што ён перад смерцю завяшчаў яго прах развеяць на Буйніцкім полі, каб з'яднацца з героямі сваіх твораў, стаць часцінкай той зямлі, дзе навечна палеглі яны зусім маладымі. Адамовіч і Быкаў вырашылі, што на месца, дзе будзе развеяны попел, паставіць вялікі валун, які і стане своеасаблівым помнікам выдатнаму пісьменніку.

Алесь Адамовіч ведаў мяне ўжо з таго часу, як працаваў над манаграфіяй "Браму скарбаў сваіх адчыняю...", прысвечанай жыццю і творчасці Максіма Гарэцкага, і таму часта наведваў майго бацьку з рознымі пытаннямі пра брата. Ён таксама ведаў, што наш Інстытут геахіміі і геафізікі Акадэміі навук БССР збірае валуны — помнікі мінулага зямлі беларускай і стварае музей валуноў пад адкрытым небам. Таму да мяне, дырэктара гэтага інстытута, яны і звярнуліся за дапамогай. Жонка і сын К.Сіманава некалькі разоў прыязджалі да нас і, нарэшце, адабралі вялікі (каля 15 тон вагой), гладка абкатаны валун жоўта-шэрага колеру з чырвоным адценнем, з факсімільным подпісам К.Сіманава ён з той пары стаіць у мемарыяльным комплексе на Буйніцкім полі пад Магілёвам...

Васіль Быкаў быў не толькі выдатным пісьменнікам, гонарам беларускай і сусветнай літаратуры, але і вялікім грамадзянінам Беларусі, які ўсё жыццё змагаўся за нацыянальнае адраджэнне Бацькаўшчыны, за родную мову, культуру, дзяржаўнасць, незалежнасць і дэмакратыю сваёй краіны, таму быў у цэнтры многіх грамадскіх і палітычных падзей. Калі пачалася "перабудова", яго як постаць №1 у плыні дэмакратычнага руху, запрашалі ўзначаліць ці прыняць удзел у розных мерапрыемствах, ад'яднаннях. Ён стаў членам Беларускага гісторыка-асветніцкага таварыства памяці ахвяр сталінізму "Мартыралог Беларусі", членам сойма БНФ, народным дэпутатам СССР у блоку дэмакратычных сіл, першым прэзідэнтам Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына", прэзідэнтам Беларускага ПЭН-цэнтра.

У самым канцы 80-х і на працягу 90-х гадоў мне давялося досыць часта сустракацца з Васілём Уладзіміравічам на розных канферэнцыях, з'ездах, нарадах, разам удзельнічаць у шэрагу аргкамітэтаў і г.д. Аўтарытэт народнага пісьменніка, жывога класіка нацыянальнай літаратуры і выдатнага грамадскага дзеяча, у гэты час быў найвысачэйшы. Большасць беларусаў успрымала яго, як некалі Янку Купалу, прарокам, сумленнем і гонарам нацыі.

Так яно і ёсць. Без Быкава нельга ўявіць сабе Беларусь, бо Быкаў увасобіў для ўсяго свету лепшую частку нашага народа, саму Бацькаўшчыну. Я думаю, ён адчуваў сваю адказнасць перад Радзімай, сваё месца ў краіне, маштаб уласнай асобы. Мо таму ён быў заўсёды сур'ёзны, падцягнуты, прынцыповы, ні на ёту не схіляў галаву перад начальствам. А выгляд меў часцей за ўсё засяроджаны, суровы і нават троху змрочны. І ў той жа час ён трымаўся вельмі проста, здзіўлялі яго ветлівасць, надзвычайная сціпласць, добразычлівасць, далікатнасць, гатоўнасць прыйсці на дапамогу. Ён спакойна ставіўся да шматлікіх ухвальных зваротаў да яго, мужна і стойка пераносіў несправядлівыя, часта жорсткія і нават грубыя нападкі, якіх хапала асабліва ў апошнія гады жыцця ад афіцыйных уладаў і іх прыхвасняў, прабальшавіцкі настроеных людзей, нядобразычліўцаў і зайздроснікаў.

(Працяг у наступных нумарах.)

«ЗВЕЗДЫ» В ГОСТЯХ У «НАРОДНОЙ ВОЛИ»

Анна БАТЮШКО:

«С мужиками у нас нынче дефицит...»

К серебряной призерке Олимпиады, тяжелоатлетке из Пинска Анне БАТЮШКО, наверное, многие относятся по-разному. Одни ее успехом восхищаются ("это ж надо — такая маленькая, а такие "грузы" поднимает!"), другие наоборот ("да не женское это дело"!) — гневно осуждают. Возможно, по-своему правы и те, и другие. А у Ани на этот счет есть собственное мнение...

— Аня, журналисты часом не достали вопросами типа: "И как это девушка может заниматься таким тяжелым видом спорта?.."

— Это, насколько я поняла, тоже вопрос? Так отвечу — конечно, достали. По-моему, не было ни одного интервью, где журналисты не поинтересовались бы совместимостью женского пола и мужского вида спорта.

— Но сама-то осознаешь, что тяжелая атлетика — это далеко не дамское увлечение?

— Конечно, осознаю. Как осознаю и то, что обратной дороги уже нет. Может быть, если открутить время назад, я и осталась бы в легкой атлетике, но опять-таки — там что, легче? Очень даже понимаю, что занимаюсь не женским делом, но я не жалею. Знаешь, иногда сижу и думаю — а вот что было бы, если бы не занялась спортом?.. Сейчас смотрю на нашу молодежь — это же просто ужас! Те же девчонки нигде не работают, сидят в подворотнях, курят, пьют. У них, что ли, от этого здоровья прибавится? И кто знает — может, такая судьба и меня ожидала бы, если б спортом не занялась... — в этой жизни ни от чего зарекаться не стоит. А сейчас я самостоятельный человек. У родителей на шее не сижу, у меня есть свой заработок, любимое дело.

— Уж больно любимое дело тяжелое. Не боишься за собственное здоровье?

— Что штанга на здоровье скажется — это однозначно. Но чего теперь кулаками махать — я же сказала, что обратной дороги нет. Теперь вот приехала домой после Олимпиады — вообще ничего не болело. А прошло время, и уже спина дает о себе знать, кости ломит. Все эти соревнования, тренировки не проходят бесследно.

— И сколько за день приходится перетаскать железа?

— Даже и не знаю точно. Две тренировки в день, значит несколько десятков тонн нужно "перелопатить"... Не меньше.

— Да уж! Парень, наверное, не в восторге от твоего увлечения.

— Да как-то не было пока времени завести с кем-нибудь серьезные отношения. Тренировки, сборы, соревнования — тут не до парней.

— Аня, если честно, не берет зависть, когда смотришь соревнования по художественной гимнастике, фигурному катанию, синхронному плаванию? Там девушки такие женственные, грациозные...

— Красивые виды спорта, что тут скажешь. Смотрю их, они мне нравятся. Но, как говорят, на землю с небес спускаюсь быстро. Не всем же быть гимнастками или фигуристками. Да и травм они, я думаю, получают не меньше, чем я. А что касается фигуры, то, поверь ты мне, когда на время перестаю заниматься штангой, выгляжу не хуже гимнастки. Меня даже сейчас на улице встречают и сразу глаза округляют: "Это вы таскаете штангу?!" Никто не верит, что поднимаю в два раза больше собственного веса.

— Кто ж поверит, когда такое и мужику не каждому под силу. Для тебя тяжелая атлетика — это способ зарабатывания на жизнь или желание самоутвердиться?

— Сначала — это было увлечение, сейчас — моя работа. Я получаю зарплату в Министерстве спорта, радую своих болельщиков победами. Обыкновенный рабочий процесс.

— Но твоя мама, насколько известно, уже который год со слезами на глазах умоляет тебя поменять такую неблагодарную работу.

— Мама она и есть мама. После Олимпиады опять пробовала меня отговорить от штанги ("Сколько можно это железо таскать?"), но раз уж я решила "дожить" до следующих Олимпийских игр, то отступать некуда.

— А у вас в роду были такие же крепкие женщины как и ты?

— Сама-то я не помню, но мама рассказывала, что моя прабабушка очень сильная была — чуть ли не пни корчевала. Так что какие-то гены, наверное, передались и мне.

— Аня, один белорусский социальный психолог сказал, что "сейчас женский пол на удивление быстро изменяется. Для женщин теперь семья утрачивает свою ценность, много матерей-одиночек, больше женщин сейчас заинтересованы в карьере". Согласна?

— По большому счету, семью должен обеспечивать мужчина, но, знаешь, с хорошими мужиками у нас нынче бо-ольшой дефицит. Я как посмотрю на некоторые семейные пары, так желание выйти замуж улетучивается моментально. Пьют, скандалят, дети ходят холодные и голодные — разве ж это семья? Вот и приходится женщинам все чаще и чаще думать и о себе, и о своей семье самой. Хотелось бы, конечно, найти хорошего мужчину, но их, наверное, очень мало... И дело не в том, больше меня он будет зарабатывать или меньше. Должна быть семья, а не ее название.

— То есть сама ты пока не задумывалась насчет замужества.

— Задумывалась, но все это не должно происходить с бухты-барахты. Я, конечно же, мечтаю найти свою половину, мечтаю, что у нас будет двое детей.

— Так, пошла самореклама. Продолжай: "Аня Батюшко — девушка очень хозяйственная..."

— Ничего плохого не скажу, хозяйственная. В квартире всегда порядок. Правда, сразу же предупреждаю, что за тренировками и соревнованиями почти никогда не готовлю сама. Но, ты напиши — если надо, то куплю поваренную книгу и кухню освою в совершенстве.

— Ремонт своей однокомнатной квартиры в Пинске уже закончила?

— Да, еще до Олимпиады. Все сделала просто, по своему проекту — евроремонт мне не по душе. Я люблю, чтобы в квартире был прежде всего уют — коврики всякие лежали, игрушки... Одним словом, покупала материалы и объясняла мастерам, как и что нужно делать. Сама только пару ящичков к секции собрала. А сейчас вот двухкомнатную квартиру в Пинске или Бресте предлагали, но я отказалась.

— Отказалась?!

— Понимаешь, чтобы получить двухкомнатную, мне нужно сдать эту — она же государственная. Но я как подумаю, сколько вложено труда в ремонт этой квартиры и сколько придется еще обустраивать новую, то уже ничего не хочется. Семьи у меня пока нет, особой надобности в жилплощади тоже не испытываю.

— Аня, говорят, что спортсмены — очень суеверные люди. Ты — не исключение?

— Есть немного, хотя недавно мне сказали, что верующие люди не должны быть суеверными. В церковь я хожу, может быть, и не так часто, но все же верующей себя считаю. У каждого человека в душе должна быть вера.

— И в победу на следующей Олимпиаде веришь?

— А иначе и быть не может. 24 октября отпраздную свой День рождения, а уже 25-го, как мне сказал, тренер, потихоньку приступаем втягиваться в тренировочный процесс. Могу сказать только одно — следующие Олимпийские игры будут в моей спортивной карьере последними. Это точно.

Алесь СИВЫЙ.
Фота photo.bymedia.net

Личное дело

Анна БАТЮШКО

Родилась 24 октября 1981 г. в Пинске. Заслуженный мастер спорта. Весовая категория — 63 кг.

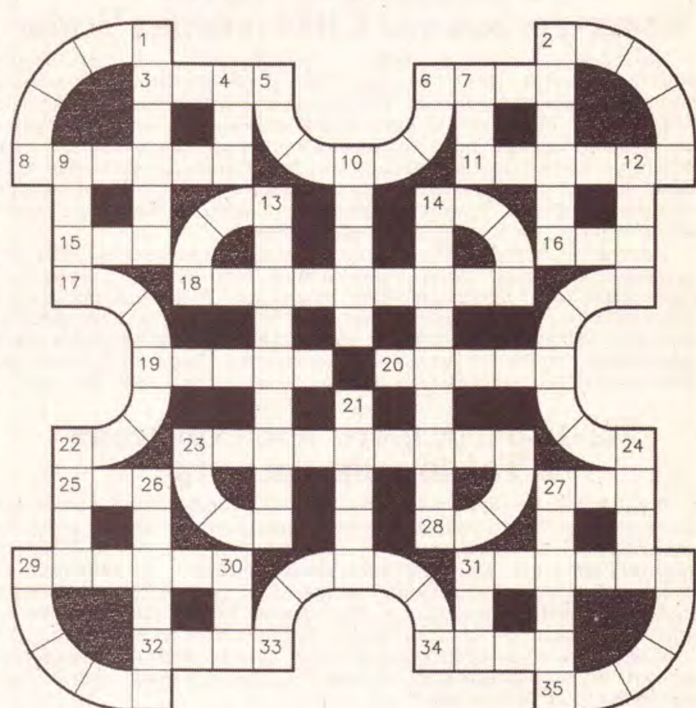
В детстве занималась легкой атлетикой, с 14 лет перешла на тяжелую. До 16 лет два года подряд побеждала в чемпионате страны.

В 2000 году представляла Беларусь на Олимпиаде в Сиднее в весе до 58 кг и заняла 8-е место.

На чемпионате мира в 2003 году стала бронзовым призером в сумме двоеборья и установила мировой рекорд в рывке (113,5 кг) в весовой категории до 63 кг.

На недавних Олимпийских играх в Афинах Анна Батюшко установила мировой и олимпийский рекорды в рывке, подняв 115 кг. По сумме двух упражнений Анна набрала 242,5 кг, показав такой же результат, как украинка Наталья Скакун. Из-за разницы в весе Батюшко завоевала в двоеборье серебряную медаль.

Крыжаванка

Па гарызанталі: 3.Паралелаграм з роўнымі старанамі і не прамымі вугламі. 6.Інструментальны або вакальны ансамбль з трох выканаўцаў. 8.Цвёрдая горная парода. 11.Падземная частка расліны. 15.Пракладка ў сярэдзіне патрона, якая аддзяляе порах ад шроту. 16.Касцявое ўтварэнне ў роце для адкусвання і разжоўвання ежы. 18.Пагадненне на аснове ўзаемных уступак. 19.Замкнутая грамадская групоўка, якая ахоўвае свае інтарэсы і адасобленасць. 20.Ніжняя частка адзежыны, полы якой спераду расхінаюцца. 23.Кіруючая роля, першынство якога-небудзь класа, дзяржавы ў адносінах да іншых класаў, дзяржаў. 25.Незалежны ад волі чалавека ход падзей, збег абставін. 27.Малочны харчовы прадукт. 29.Невялікая азёрная рыба Паўночнай Еўропы. 31.Тонкая паўпразрыстая тканіна з ільняной або баваўнянай пражы. 32.Вугал паміж дадзеным напрамкам і геаграфічным мерыдыянам. 34.Шматструнны музычны шчыпковы інструмент.

Па вертыкалі: 1.Асушэнне грунту з дапамогай сістэмы каналаў, труб. 2.У мастацкім творы: тып, характар, створаныя пісьменнікам. 4.Пройгрыш у шахматнай гульні. 7.Беспазваночная, пакрытая панцырам прэснаводная жывёліна. 9.Аднагадовая травяністая алейная і кармавая расліна. 10.Найбольш распаўсюджаны мінерал, двувокіс крэмнію. 12.Уся бачная над Зямлёй прастора. 13.Лякарства ад малакроўя і заняпаду сіл. 14.Вечназялёнае цытрусавае дрэва з гаркаватымі духмянымі пладамі. 21.Ліпкі сок хваёвых дрэў. 22.Збудаванне для памолу зерня. 24.Стыль плавання. 26.Літаратурны твор, у якім высмейваюцца адмоўныя з'явы жыцця. 27.Кіраўнік правінцыі ў старажытным Іране. 30.Хросны бацька. 31.Стары сасновы лес.

Па дугах: 2.Лёгкая празрыстая тканіна. 5.Збяднелы неплацежаздольны даўжнік. 8.Недаяданне. 14.Матэматычны знак у выглядзе крыжыка. 17.Злосная, вострая, з'едлівая насмешка. 18.Частка плоскасці, абмежаваная акружнасцю. 23.Урачыстая песня як сімвал дзяржавы. 24.Парода маленькіх сабачак. 28.Верхняя частка галавы. 29.Луста хлеба. 33.Посная рэдкая поліўка. 35.Царкоўныя служыцелі і пеўчыя ў царкве.

Склаў Анатоль ЦУРЫКАЎ.

Адказы на крыжаванку, надрукаваную ў №184

Па гарызанталі: 2.Сімаковіч. 7.Гром. 9.Улас. 11.Ула. 13.Шыш. 14.Роўда. 15.Навоша. 17.Раскол. 21.Ватнік. 22.Скапа. 25.Серада. 31.Абраміс. 33.Часопіс. 34.Лічбіна. 35.Легенда. 36.Кракаў. 39.Адзін. 41.Суднік. 46.Тэолаг. 47.Лошыца. 50.Алмазны. 52.НЕП. 53.Гул. 54.Сівы. 56."Анел". 57.Калінкіна.

Па вертыкалі: 3.Іванаў. 4.Кнопка. 5.Імшара. 7.Грын. 8.Мурогі. 9.Ушэсце. 10.Стол. 16.Арт. 18.Ора. 19.Івашчанка. 20.Бакшанскі. 23.Карагод. 24.Памінкі. 27.Масла. 28.Іслач. 30."Вожык". 32.Абрад. 37.Авэ. 38.Асліны. 40.Замак. 42.Уршула. 43.Ніц. 44.Агапка. 45.Клыгун. 46.Трус. 48.Арол.

Па дугах: 1.Кобрын. 6.Альбом. 12.Старадрукар. 26.Суайчынніца. 29.Знішчальнік. 49.Дрыгва. 51.Арсень. 55.Складальнік.

8

кастрычнік

ПЯТНІЦА

Усх. 7.25 Зах. 18.29
Даўж. дня 11.04
Апошняя квадра
6 кастрычніка

95 гадоў з дня нараджэння Н.М. Макляцовай (1909—1993), беларускага архітэктара, аўтара жылых забудоў у Мінску, Гомелі, Магілёве і інш.

РЭХА

Адзенне, знаёмае з савецкай эпохі. Няма толькі абмоткаў...

Мяне, ветэрана Вялікай Айчыннай вайны, закранула, як кажуць, за жывое нядаўняе інтэрв'ю Марыны Коктыш у "Народнай волі" з экс-міністрам абароны Рэспублікі Беларусь у пачатку 90-х гадоў Паўлам Казлоўскім. Усё, што ён выказаў ад шчырага сэрца, адпавядае сапраўднасці. Сам калісьці насіў шэры доўгі шынель, падперазаны брызентавай дзягай, чаравікі з абмоткамі вакол ног замест кірзавых ботаў, шапку-аблавушку ў зімовы час.

А што змянілася ў адзенні салдата сённяшняй беларускай арміі? Амаль нічога — тыя ж шынялі. Пагоны на іх вартыя жалю — шэранькія палоскі без акантоўкі і знакаў роду войскаў, тыя ж кірзачы з укарочанымі халяўкамі альбо чаравікі, парцянкі. У паўсядзённай форме салдатаў — мяркую па вайскоўцах з мясцовай чыгуначнай брыгады — спрэс камуфляж і ў будні, і ў святы, нават у гадавіну Перамогі, калі іх выводзяць у горад на парад. Вопратка афіцэраў увогуле нядрэнная, але нічым асаблівым не адрозніваецца ад той, што носяць афіцэры расійскай арміі і рэзка кантрастуе з салдацкай, хоць, як засведчыў Павел Казлоўскі, у 90-х гадах планавалася "выраўняць" яе да афіцэрскай. Дарэчы, у арміях сённяшніх Літвы, Латвіі, Эстоніі, Украіны форме вайскоўцаў, салдат і афіцэраў ужо надалі нацыянальны, з улікам гістарычных традыцый фасон. Наколькі памятаю, у мінулую вайну мяне, вясковага хлапчука, здзівіла тое, што ў нямецкіх салдат і афіцэраў форма была з аднолькавага матэрыялу і вызначалася толькі знакамі на пагонах.

Спісваць "незмяняльнасць" вайсковай формы ў краіне на дэфіцыт сродкаў у Міністэрстве абароны не варта — іх, як мы бачым, заўсёды хапае да прыкладу штогадовы "Славянскі базар", які, вядома, не танна нам абыходзіцца, на іншыя масавыя мерапрыемствы, мэта якіх — уздым прэстыжу прэзідэнта ў вачах электарата. А яшчэ мне думаецца, што сёй-той з чыноўнікаў у Міністэрстве абароны яшчэ ў той час меў "жалезную" спадзеўку на хуткае ўваходжанне Беларусі ў склад Расіі, і арміі — таксама, зразумела. Таму і не спяшаліся абнаўляць форму вайскоўцаў.

Гэту спадзеўку падаграваюць і сёння дзяржаўныя чыноўнікі адтуль, з Расіі. У віншавальнай тэлеграме Лукашэнку з нагоды яго 50-годдзя спікер Дзяржаўнай думы, Барыс Грызлоў выказаў, між іншым, непрыхаваныя імперскія погляды на інтэграцыю: "Убеждены, Ваш талант и опыт государственного руководства будут и дальше служить делу строительства союзного государства".

Вось так! А наша апазіцыя ўсё дзяўбе, быццам інтэграцыя — чыста палітычная балбатня, не болей, небяспека яе рэалізацыі даўно мінула. Гледзячы для каго. Такія, як Грызлоў, кладуцца спаць і бачаць нашу краіну новым "Северо-Западным краем" у складзе расійскай дзяржавы — таму сведчаннем наша двухсотгадовае мінулае ў яе жорсткіх абдымках дзяржавы-суседкі.

Алесь ВОЛАТ,
пенсіянер.

г. Слуцк.

У рэйтынгу ФІФА зборная Беларусі ў восьмым дзесятку

На днях ФІФА апублікавала новы рэйтынг нацыянальных зборных каманд па футболе. Зборная Беларусі займае на сённяшні дзень 73-ці радок з 537 ачкамі на рахунку.

Між іншым, дагэтуль зборная Беларусі не ўздымалася вышэй 74-га радка. Такі паказчык быў у нашай каманды ў кастрычніку і снежні 2002 года. Са жніўня бягучага года зборная нашай краіны палепшыла свае паказчыкі адразу на дзесяць пазіцый, дзякуючы перамозе ў таварыскім матчы над зборнай Турцыі (2:1) і нічыёй у адборачным матчы чэмпіянату свету з камандай Нарвегіі — 1:1.

Лідэрам кастрычніцкага рэйтынгу ФІФА з'яўляецца зборная Бразіліі (845 ачкоў). Следам за бразільцамі ідуць французы — 799 ачкоў, на трэцяй прыступцы размясціліся аргенцінцы — 778 балаў. А суседзі зборнай Беларусі ў новым рэйтынгу — каманды Ганы (539 ачкоў) і Тайланда (530 балаў).

Сапернікі зборнай Беларусі па пятай адборачнай групе размясціліся ў новым рэйтынгу наступным чынам: Італія — 8—9-е месцы (735 ачкоў), Нарвегія — 37-е месца (610 ачкоў), Славенія — 43-е месца (595 ачкоў), Шатландыя — 68-е месца (540 ачкоў), Малдова — 113-е месца (425 ачкоў). Нагадаем, што менавіта з камандай Малдовы зборная Беларусі згуляе заўтра. Матч пройдзе на мінскім стадыёне "Дынама" і распачнецца ў 19.00.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

Слушай и зверей

*8 и 12 октября в СК "Уручье" пройдут концерты группы **"Звери"**. Одноименная программа с альбомом "РайоныКварталы". В пиар-программе организаторы обещают даже бесплатное маршрутное такси от станции метро "Восток". Все ради публики, которая на вес золота. И билеты по приемлемым ценам: 15.000 — танц-пол и до 35.000 — билетики с местами. В общем — вечерняя дискотека для подростков.*

Сама группа вызывает в свой адрес разнообразные высказывания. И то, что это новое музыкальное "попс"-образование, и то, что это подающий надежды интернациональный коллектив. А может, и то и другое?

Группа раскрутилась на удивление быстро. "Родитель" Роман Билык приехал в Москву из Таганрога в 2000 году, познакомился с единомышленниками из Минска, Ростова и Хабаровска. А в сентябре 2001 года создал музыкально-песенный коллектив "Звери".

Той же осенью они галопом записали основную часть первого альбома и решили снять клип. Только сочиненный самими же музыкантами сюжет к песне не подходил и тогда за одну ночь написали новую — "Для тебя". Не поверите, но в январе 2002 года отснятое видео уже появилось на TV. Группку приметила компания CD-Land и подписала с новенькой командой контракт на выпуск дебютного CD. А сами "Звери" успели показаться на фестивале "Нашествие-2002" в Раменском и самое смешное — еще до релиза дебютной пластинки записали следующую.

На данном этапе у них уже три пластинки: "Голод", "РайоныКварталы", "Южная ночь". Альбом "РайоныКварталы" напоминает чем-то коктейль из "Ляписа", "Мумий Тролля", "Агаты Кристи". Зверская смесь, под которую подпитая молодежь с готовностью орет бессмысленные тексты и "отрывается". Концерт, как дискотека. А "Звери" со своей хваткой решили устроить два представления.

Дарья ГАВРИЛОВА.

ТВОРЧЕСТВО ЧИТАТЕЛЕЙ

А я в хористы не пошел...

Не сразу понял я: иметь
под солнцем место
Возможно, если ты —
податливое тесто
В руках всесильных пекарей,
что из него формуют
Себе послушных холуев,
пекут и сортируют.
Контроль строжайший!
Всех сперва
сквозь сито пропускают.
Кто не застрял — к себе в резерв
под солнце зачисляют.
И строго-настрого следят,
чтоб шли перемещенья
На вертикальном древе вверх
по графику движенья.
Всех остальных — кого куда,
но держат под надзором
И приучают громко петь
"осанну" дружным хором...
А я в хористы не пошел,
петь хором отказался.
Я рвался к солнцу, но полет,
увы, не состоялся.
Лишь только я без пекарей
свой взгляд наверх направил,
Команду дали: "Задержать за
нарушенье правил!".
Ярлык приклеили — "смутьян",
предупредили строго:
"Туда — наверх без нас —
заказана дорога!
Сиди, молчи и не дури, —
и указали ветку, —
А будешь дергаться — пойдешь
вон в ту бо-ольшую
клетку!".
Впервые поняв что к чему,
сижу — не возникаю,
Исподтишка наверх гляжу,
нет-нет да замечаю,
Что там куда сытней живут,
чем все, что их пониже,
Что славят хором Одного,
сидящего всех выше.
Что друг за дружкою следят,
стараясь клюнуть
ближнего,
И, извиняюсь, без стыда
обгаживают нижнего.
...Не стало прежних пекарей,
Но корни их живучи.
На древе жизни в наши дни,
где посытней,
их тучи!
Стряхнуть бы всех, очистить ствол
и ветви — сил хватает,
Да вот беда: не весь народ
знать правду ту желает.
И по-холуйски смотрит вверх,
в волненьи ожидая,
Когда объедки кинет им
зажравшаяся стая...

Феликс ШКИРМАНКОВ,
ветеран Великой Отечественной войны.

г. Славгород.

Пятница, 8 октября

БТ

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00 Новости.
07.05, 07.35, 08.10, 08.35 "Доброе утро, Беларусь!".
07.30, 08.30, 19.00 "В мире моторов".
09.05 "Возвращение Мухтара". Сериал.
10.05 "Сфера интересов". Экономическая программа.
10.30 "Терион". Сериал.
11.05, 17.05 "Богатые и знаменитые" Сериал.
12.10 "Военное ремесло". Кинороман.
14.15 "Время кино".
14.55 Футбол. Отборочный турнир чемпионата мира-2006 среди молодежных команд. Беларусь—Молдова.
18.15 "Выборы-2004".
19.05 "Часы остановились в полночь". Драма.
21.00 "Панорама".
21.50 "Зона Х".
22.00 "Убежище". Боевик.

ОНТ

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 18.00, 20.30, 23.40 "Наши новости".
07.05 "Наше утро".
09.05 "Клон". Сериал.
10.35, 16.30 "Фабрика звезд".
11.05 "Дисней-клуб".
14.50 "Женщины в любви". Сериал.
15.40 "Дом". Реалити-шоу.
17.00 "Пять вечеров".
18.15 "Пан или пропал".
18.50 "Поле чудес".
20.00 "Время".
21.05 "Народный артист".
22.10 "Что? Где? Когда?"
23.55 "Народный артист". Результаты голосования.

РОССИЯ

07.45 "Сестры". Сериал.
08.45, 16.50 "Ундина. На гребне волны". Сериал.
09.45, 18.50 "Вести. Дежурная часть".
10.00, 16.00, 19.00 "Вести".
10.30, 19.30 "Местное время. Вести — Москва".
10.50 "Мусульмане".
11.00 "Вся Россия".
11.15 "Городок". Дайджест.
11.45 "В поисках приключений".
16.20 "Кулагин и партнеры". Сериал.
17.50 "Комната смеха".
19.50 "Спокойной ночи, малыши!".
19.55 "Юрмалина-2004". Фестиваль юмора.
21.45 "Обелиск". Док.фильм.
22.00 "Америкэн бой". Боевик.

ЛАД

06.30 EURONEWS.
08.00, 14.00, 20.45 Новости.
08.10 "Росчерк времени".
08.20 Телеканал "Культура" представляет. Режиссер Андрей Тарковский.
09.15, 21.55 ("Культура") "Атланты. В поисках истины".
09.45 "Люди и дельфины". Сериал.
10.50 "Женсовет".
11.05 "Багряный первоцвет". Сериал.
11.55 "Обычный необычный день".
12.35 "Пятнадцатилетний капитан". Худ.фильм.
14.10 "Мультиклуб".
15.05 "Не зевай!".
15.15 Спектакль "Ужин".
17.00 "Ретро". "АВВА". Приятно вспомнить".
18.00 "Выборы-2004".
19.00 "И смех, и беда". Худ.фильм.
19.45 "Дела семейные".
20.30 "Колыбельная".
21.00 ("Культура") "Линия жизни".

НТВ

09.00, 15.00, 18.00 "Сегодня".
09.15 "Преступление в стиле модерн".
09.50 "Квартирный вопрос".
10.55 "Граф Крестовский". Худ.фильм.
15.15 "Принцип домино".
16.25 "Каменская". Сериал.
17.35 "Чрезвычайное происшествие".
18.35 "Огненный дождь". Боевик.
21.00 "Страна и мир".
21.40 "Совершенно секретно".
22.35 "Ограбление по-итальянски". Комедия.

СТВ+RenTV

06.30, 17.50 "Минщина. Люди, события, факты".
06.45 "Утро столицы".
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.50 "24 часа".
07.50, 23.15 "Технология".
08.10, 18.15 "Минск и минчане".
08.25, 20.20 "Автопанорама".
08.45 "Тема дня".
09.00 "Таракан-робот". Мультсериал.
09.25 "Охота на террориста". Боевик.
11.10 "Пока горит свеча".
11.40 "Бизнес. Слово и дело".
12.00 "Час суда".
13.00 "Центр развлечений".
13.50, 18.30 "Солдаты". Сериал.
14.50 "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры. Потерянная галактика". Сериал.
15.15 "Рыцари-забияки". Мультсериал.
15.40 "Кот по имени Ик". Мультсериал.
16.05 Мультфильм.
16.15 "Беларусь. Энергоэффективность в действии".
16.50 "Турпоход".
17.00 "Дружная семейка". Сериал.
18.00 "Светская хроника".
20.05 "СТВ-спорт".
20.40 "Добрый вечер, малыш".
20.55 "Банзай". Комедия.
23.35 "Реактивный бокс".
23.55 "Пещерный человек". Драма.
01.45 "Новости СНГ".

8-Й КАНАЛ

07.00, 16.45 "Крах инженера Гарина". Сериал.
08.10, 17.50 "Телемагазин".
08.15 "Старики-разбойники". Комедия.
09.40, 19.50 "Бригада". Сериал.
10.30, 21.10 "Джеймс Бонд — агент 007". Боевик.
16.30 "Мультпарад" от "Бюргера".
18.00 "Самаритянка". Драма.
19.40 "Мобилизация".
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Атомик Филмз" и "К-видео" представляют...

ТВ ЦЕНТР

04.45, 06.30 "Настроение".
07.35 "Газетный дождь".
07.45 "Холодный пот". Триллер.
09.40 "Телемагазин".
10.00, 13.00, 17.00, 21.00 "События. Время московское".
10.15 "Дата".
11.10 "А у нас во дворе...".
11.50 "Денежный вопрос".
12.05, 23.00 "Петровка, 38".
12.25 "Деловая Москва".
13.15 "Инспектор Кресс". Сериал.
14.30 "Неприрученная Амазонка". Сериал.
15.00 "Регионы: прямая речь".
15.30 "Без репетиций".
16.00 "Уголовная полиция". "Ловушка". Сериал.
17.15 "Приглашает Борис Ноткин".
18.00 "Таковы эти женщины". Сериал.
18.50 "Пять минут деловой Москвы".
18.55 "Виртуоз". Боевик.
21.40 "Народ хочет знать".
22.30 "Времечко".
23.20 "25-й час. События. Время московское".
23.45 "Три цвета: белый". Драма.
01.15 "Мода non-stop".

EUROSPORT

08.15 Мотогонки. Гран-при Малайзии.
11.15 Супергонки по выходным.
12.15, 17.00, 21.15 Снукер. Гран-при Великобритании.
13.00 Плавание. Чемпионат мира в США.
14.00 Теннис. Турнир WTA в Германии. Четвертьфинал.
19.45, 23.45 Футбол. 24 лучших клуба.
20.15 Теннис. Турнир АТР во Франции. Четвертьфиналы.
00.15 Экстремальный спорт. "Молодежная зона".
00.45, 02.15 Новости "Евроспорта".
01.00 Экстремальный спорт. Игры-2004.
02.00 Теннис. Новичок.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай.
Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Нумар газеты аддрукаваны з дыяпазітываў заказчыка ААТ «Красная звезда», 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк 7.10.2004 у 15.00. Аб'ём 2 друк. аркушы. Тыраж: 28 200 экз. Заказ №749.